

การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
Learning Resource Administration of Educational Institution
Administrators under the Local Government in Hatyai District ,
Songkhla Province

ศิริญา เลียบคง
Siriya Laibkong

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Master of Education Degree in Educational Administration

Hatyai University

2560

การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
Learning Resource Administration of Educational Institution
Administrators under the Local Government in Hatyai District ,
Songkhla Province

ศิริญา เลียบคง

Siriya Laibkong

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Master of Education Degree in Education Administration

Hatyai University

2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่

Copyright of Hatyai University

ชื่อสารนิพนธ์	การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ผู้วิจัย	นางศิริญา เลียบคง
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา	2560
คำสำคัญ	การบริหารแหล่งเรียนรู้, ผู้บริหารสถานศึกษา, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู 2) เปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา และ 3) รวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 159 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค เท่ากับ .938 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.58) 2) ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน และ 3) ข้อเสนอแนะต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ผู้บริหารควรร่วมกันวิเคราะห์การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เปิดโอกาสให้คณะผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ได้จัดการอบรมให้ความรู้ในการปฏิบัติงาน อีกทั้งควรมีการตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

Minor Thesis Title Learning Resource Administration of Educational Institution Administrators under the Local Government in Hatyai District , Songkhla Province

Researcher Ms. Siriya Laibkong

Major Program Educational Administration

Academic Year 2560

Keywords Learning Resource Administration, Education Administrators, Local Administration

Abstract

The purposes of the current study are (1) to obtain teachers' opinion towards the level of learning resource administration of educational institution administrators in Hatyai, Songkhla, (2) to compare learning resource administration of educational institution administrators in Hatyai, Songkhla regarding teachers' opinion which was categorized by school sizes, working period, and levels of education, and (3) to obtain suggestions on learning resources in educational institutions. Sampling group was consisted of 159 teachers who are under the education administrators in Hatyai, Songkhla. Questionnaire was used as a research instrument which was analyzed by Cronbach's alpha coefficient, constituting .938. Statistical analysis included frequency, percentage, average, standard deviation, t-test, and F-test.

There were following consequences. First, the level of learning resource administration of education administrators in Hatyai, Songkhla regarding teachers' opinion was high. ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.58) Second, the opinion of teachers towards learning resource administration of educational institution administration was not different. Third, the suggestions on learning resource administration of educational institution administrators under the supervision of local administration in Hatyai, Songkhla revealed that the administrators should analyze strengths and weaknesses of the performance systematically. Staffs who undertake learning resources should be trained in relation to the task. Moreover, learning resource should be gone through, followed, and evaluated systematically and constantly.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.เชาวนี แก้วมโน อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์หลัก และดร.กิตติพร เนาว์สุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้ความรู้ คำปรึกษา แนะนำ ข้อคิดเห็น และเสนอแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.พีพรรณ สุวรรณณัฐโชติ ประธานสอบสารนิพนธ์ ดร. เมธี ดิษฐ์ศักดิ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้แนวคิดและคำแนะนำเพิ่มเติมจนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณทั้งสี่ท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.รุ่งนภา จันทรา รองผู้อำนวยการกลุ่มงานวิจัย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี นางสุภาวดี รัตฉวี ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา นางอุษณิษา ภาคยานุวัต ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล ๑ (ชุมชนบ้านอุดมทอง) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขและขอเสนอแนะต่าง ๆ เป็นอย่างดีในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ รวมถึงบุคลากรฝ่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่กรุณาให้คำแนะนำ งานงานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี และขอบคุณเพื่อน ๆ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาทุกคนที่ทำให้กำลังใจ ขอเสนอแนะ และช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา ขอขอบคุณอย่างสูงแต่คุณพ่อเรื่องศักดิ์ และคุณแม่จรินทร์ เพชรจำรัส ที่เป็นแรงบันดาลใจ อบรมสั่งสอนในสิ่งที่ดีเสมอมา ขอขอบคุณ คุณพลากร เลียบคง ผู้สนับสนุนและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา คุณประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแต่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

ศิริญา เลียบคง

22 สิงหาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพ	(10)
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	11
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้.....	22
บทบาทของผู้บริหารในการบริหารแหล่งเรียนรู้.....	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย	43
พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย.....	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	47
การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้.....	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 ผลการวิจัย	50
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	50
ตอนที่ 2 การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู.....	51
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.....	56
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของความคิดเห็นของครูต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	59
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	61
สรุปผลการวิจัย.....	61
อภิปรายผลการวิจัย.....	64
ข้อเสนอแนะ	66
บรรณานุกรม.....	68
บุคลากร.....	74
ภาคผนวก.....	75
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ	76
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	78
ภาคผนวก ค แบบประเมินความสอดคล้อง (IOC).....	85
ภาคผนวก ง ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัย	92
ภาคผนวก จ กราฟ Normal Probability Plot.....	94
ประวัติผู้วิจัย.....	96

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ข้อมูลโรงเรียนและจำนวนบุคลากรทางการศึกษา 21
2	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย..... 44
3	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง..... 50
4	การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ความคิดเห็นโดยภาพรวม..... 51
5	การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ชั้นวางแผน (Plan) ตามความคิดเห็นของครูจำแนกเป็นรายชื่อ..... 52
6	การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ชั้นการดำเนินงานสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do) ตามความคิดเห็นของครู จำแนกเป็นรายชื่อ..... 53
7	การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ชั้นตรวจสอบทบทวน กำกับติดตาม (Check) ตามความคิดเห็นของครู จำแนกเป็นรายชื่อ 54
8	การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ชั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action) ตามความคิดเห็นของครู จำแนกเป็นรายชื่อ 55
9	ค่าเฉลี่ยตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามขนาดสถานศึกษา..... 56
10	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการบริหารแหล่งเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา..... 57
11	ค่าเฉลี่ยตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน..... 57
12	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของครูต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นจำแนกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน..... 58
13	การเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ความคิดเห็นของครูจำแนกตามระดับการศึกษา..... 58

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14	59

14 ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.....

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 การควบคุมคุณภาพในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของทุกระดับที่เชื่อมโยงกัน	35
2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	42

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในการพัฒนาประเทศให้ก้าวทันกับสถานการณ์โลกและกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงอยู่ของชีวิตการศึกษาที่มีความจำเป็นสำหรับบุคคลในทุกช่วงชีวิตและมิได้สิ้นสุดเมื่อบุคคลจบจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา การจัดการศึกษาเพื่อให้คนมีความรู้สูงขึ้นจะต้องไม่เน้นวิชาหนังสือเพียงอย่างเดียว หรือที่เรียกว่าความรู้ แต่ต้องเน้นการพัฒนาคนให้มีทักษะการศึกษา ค้นคว้า แสวงหาความรู้ มีทักษะแก้ปัญหาชีวิต และมีทักษะชีวิตพอที่จะดำรงชีวิตและประกอบอาชีพนั้นๆ ได้ตามสมควร นั่นคือการเรียนรู้ของคนต้องเป็นการเรียนรู้ที่พัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งประกอบด้วย 4 เสาหลัก ได้แก่เสาที่ 1 การเรียนรู้เพื่อรู้ โดยผู้เรียนต้องรู้วิธีที่จะเรียนต่อไป เสาที่ 2 การเรียนเพื่อปฏิบัติได้จริง เสาที่ 3 การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข และเสาที่ 4 การเรียนรู้เพื่อชีวิตเพื่อการมีชีวิตที่เป็นของตนเอง สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) ให้ความสำคัญเรื่องการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง พัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย พัฒนาทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามที่ปรากฏ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะรัฐมนตรีแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ยั่งยืน” ที่เน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มีนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่าน ตั้งแต่วัยเด็กและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556, น. 68)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ในมาตรา 4 ได้บัญญัติความหมายของการศึกษา ไว้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมและการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ได้ระบุไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” และมาตรา 24 (5) ได้ระบุว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถ

ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ” (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553, น. 2-3) นอกจากนี้ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 - 2561) ได้เสนอกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยศึกษาประเด็นปัญหาหลักในการศึกษาและการเรียนรู้ที่ยึดโยงกัน และเน้นการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ มิใช่เพียงจุดใดจุดหนึ่งแยกจากกันตั้งแต่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนไทยยุคใหม่ ปรับกระบวนการที่ศึนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆสำหรับการศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและมีคุณภาพ จึงกำหนดแนวทางการปฏิรูปโดยมีมาตรการหลักคือ รมรงค์ให้คนไทยมีนิสัยรักการอ่านเป็นวาระแห่งชาติและส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อที่มีคุณภาพและราคาเหมาะสม โดยผ่านมาตรการการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ การพัฒนาห้องสมุดชุมชนให้กระจายอย่างทั่วถึงในลักษณะห้องสมุดที่มีชีวิต และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบอื่นๆที่หลากหลายมีคุณภาพ และกระจายอย่างทั่วถึง เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษาตลอดชีวิต พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ อุทยานประวัติศาสตร์ เป็นต้น เพื่อเปิดโอกาสการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, น.13-22)

แหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมช่วยกระตุ้นให้เกิดความใคร่รู้ โดยมีการปฏิสัมพันธ์กับสื่อการสอนที่หลากหลาย ไม่ได้จำกัดเฉพาะแต่การเรียนการสอนในห้องเรียนและครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เพียงเท่านั้น การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ลึกซึ้งขึ้น มีการคิดวิเคราะห์ รวบรวมข้อมูลสะท้อนความคิดเห็นจากการเรียนรู้กระตุ้นมุ่งเน้นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็นผลักดันให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ทั้งนี้สภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบันพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมเรื่องรายได้และทรัพยากรในการจัดการศึกษา ทำให้สามารถพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อม ทั้งทางด้านอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่างๆ และวัสดุ สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนเพียงพอต่อความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554, น.237)

จากรายงานการวิจัยประเมินผลการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งรวมถึงสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่าปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณและบุคลากร ในการพัฒนาการศึกษาและสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีปัจจัยอุปสรรคในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การที่สถานศึกษาใช้สื่อและอุปกรณ์ไม่คุ้มค่า ครูไม่เห็นความสำคัญของการใช้สื่อ และสถานศึกษาขาดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ที่ดี ส่งผลให้การใช้สื่อ อุปกรณ์ ไม่คุ้มค่า ซึ่งทำให้การเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2558, น.52) และจากการสัมภาษณ์อุษณิษา ภาคยานุวัตติ (สัมภาษณ์วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2559) ผู้อำนวยการโรงเรียน

เทศบาล ๑ (ชุมชนบ้านอุดมทอง) สังกัดเทศบาลตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าครูยังขาดความรู้และทักษะในการผลิตและพัฒนาสื่อให้มีคุณภาพ ขาดการประสานงานและส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้สำหรับบริการแก่สังคมอย่างหลากหลายและเพียงพอ

ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ควรดำเนินการส่งเสริมการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนเพื่อได้รับประสบการณ์ตรงโดยการลงมือปฏิบัติจริง การจัดสรรแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของตัวผู้เรียนโดยมีคุณภาพ สถานศึกษาต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งจากแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา โดยสร้างพื้นฐานในการรักถิ่นฐาน และมีทัศนคติที่ดีต่อสภาพแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายจากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยคำนึงถึงความสอดคล้องและเหมาะสมกับหลักสูตรของสถานศึกษา เป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่จะส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาระบบการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง การใช้แหล่งเรียนรู้ไม่เพียงเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนเท่านั้น ครูผู้สอนและสถานศึกษา ยังได้รับผลการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นเช่นกัน การบริหารแหล่งเรียนรู้ที่ดีจึงมีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน และเพื่อให้การบริหารแหล่งเรียนรู้เกิดผลคุ้มค่า ยั่งยืน สถานศึกษาควรนำกระบวนการบริหารคุณภาพตามวงจรเดมมิ่ง (Deming cycle : PDCA) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan – P) ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do – D) ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check – C) และขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (ACT – A) มาใช้ดำเนินการเพื่อสร้างระบบคุณภาพของการบริหารแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะสามารถสร้างผลผลิตในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงขึ้นตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ อันเป็นหลักการในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2554, น. 14) ที่ได้กล่าวถึง แนวทางการบริหารแหล่งการเรียนรู้ที่เน้นการบริหารคุณภาพ ตามวงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle : PDCA) ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำมาใช้ในการบริหารแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามีคุณภาพ มีการทำงานอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ช่วยส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบกับปาริฉัตร สัตรา และศันสนีย์ จะสุวรรณ. (2557, น. 7-8) กล่าวถึง กระบวนการบริหารคุณภาพงานด้วยวงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle) เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา พัฒนาและปรับปรุง การบริหารแหล่งเรียนรู้ ซึ่งจะมีประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผน และดำเนินการตามแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา เมื่อสถานศึกษามีการตรวจสอบตนเองแล้ว หน่วยงานต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตาม และประเมินคุณภาพเพื่อให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาถึง

การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นอย่างไร เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

คำถามของการวิจัย

1. การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู อยู่ในระดับใด
2. การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานและระดับการศึกษา แตกต่างกันหรือไม่
3. ข้อเสนอแนะการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่ปฏิบัติงานในขนาดสถานศึกษาต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แตกต่างกัน

2. ครูที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แตกต่างกันไป

3. ครูที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แตกต่างกันไป

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลของการศึกษาในครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ในระดับต่างๆได้ดังต่อไปนี้

1. ระดับนักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนการส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

2. ระดับสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ พัฒนาสื่ออุปกรณ์ พัฒนาการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

3. ระดับชุมชน สถานศึกษาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้และเพื่อพัฒนาคนในชุมชนปรับกระบวนการเรียนรู้เพื่อเปิดโอกาสการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

4. ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและแผนเพื่อจัดการแหล่งเรียนรู้ในสังกัดให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาโดยจำแนกกระบวนการบริหารคุณภาพตามวงจรเดมมิง (Deming cycle : PDCA) ตามแนวคิดการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาของมินตรา งามทรัพย์ (2554, อ้างถึงใน ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2558, น.205) ดังนี้

1. ชั้นวางแผน (Plan) ได้แก่

- 1.1 กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- 1.2 จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้
- 1.3 จัดทำแผนงานพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- 1.4 สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของโรงเรียนและชุมชน

- 1.5 ประชาสัมพันธ์โครงการ
2. ขั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do) ได้แก่
 - 2.1 จัดตั้งคณะผู้รับผิดชอบแหล่งการเรียนรู้
 - 2.2 สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
 - 2.3 ผู้เรียนและผู้สนใจได้เข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมและคุ้มค่า
3. ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check)
4. ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action)

ขอบเขตของตัวแปร ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่
 - 1.1 ขนาดสถานศึกษา
 - 1.1.1 ขนาดกลาง
 - 1.1.2 ขนาดใหญ่
 - 1.1.3 ขนาดใหญ่พิเศษ
 - 1.2 ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน
 - 1.2.1 น้อยกว่า 5 ปี
 - 1.2.2 5-10 ปี
 - 1.2.3 11 ปีขึ้นไป
 - 1.3 ระดับการศึกษา
 - 1.3.1 ปริญญาตรี
 - 1.3.2 สูงกว่าปริญญาตรี
2. ตัวแปรตาม ประกอบด้วย การจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยจำแนกกระบวนการบริหารคุณภาพตามวงจรเดมมิง (Deming cycle : PDCA) ตามแนวคิดการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาของมินตรา งามทรัพย์ (2554, อ้างถึงใน ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2558, น.205) ดังนี้
 1. ขึ้นวางแผน (Plan)ได้แก่
 - 1.1 กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
 - 1.2 จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้
 - 1.3 จัดทำแผนงานพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
 - 1.4 สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของโรงเรียนและชุมชน
 - 1.5 ประชาสัมพันธ์โครงการ
 2. ขั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do) ได้แก่
 - 2.1 จัดตั้งคณะผู้รับผิดชอบแหล่งการเรียนรู้
 - 2.2 สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
 - 2.3 ผู้เรียนและผู้สนใจ ได้เข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมและคุ้มค่า
 3. ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check)

4. ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action)

ขอบเขตประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2559 จำนวน 437 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2558)
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2559 จำนวนทั้งหมด 159 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดผลคุ้มค่า ยั่งยืน โดยสถานศึกษานำกระบวนการบริหารคุณภาพตามวงจรเดมมิง (Deming cycle : PDCA) ได้แก่ ขั้นวางแผน (Plan) ขั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do) ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check) ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action) มาใช้ดำเนินการเพื่อสร้างระบบคุณภาพของการจัดการแหล่งเรียนรู้ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นองค์ความรู้อันหลากหลาย พร้อมทั้งให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้า ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ตลอดจนจัดให้มีการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้ใช้แหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

1.1 ขั้นวางแผน (Plan) หมายถึง การกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยทำความเข้าใจนโยบายตามแผนหลักหลักสูตร รวมทั้งแนวดำเนินการของโรงเรียนเพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ โดยให้คณะครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดจัดตั้ง คณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน จัดทำแผนงานพัฒนาแหล่งการเรียนรู้คณะกรรมการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้มีบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะเป็นผู้สำรวจ วิเคราะห์ความพร้อม รวบรวมข้อมูลแล้วจัดทำแผนพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสมสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของโรงเรียนและชุมชนสถานศึกษาสร้างความเข้าใจกับบุคลากรทุก ๆ ฝ่ายในโรงเรียนและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญมีส่วนร่วมในการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ประชาสัมพันธ์โครงการโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจตรงกัน เกิดความร่วมมือในการสนับสนุนช่วยเหลือ เพื่อให้แหล่งการเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

1.2 ขั้นการดำเนินงาน (Do) หมายถึง การสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ จัดตั้งคณะผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ตามความพร้อมที่ได้ ดำเนินการสำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในโรงเรียนและชุมชน กำหนดแหล่งเรียนรู้และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่ ให้มีประสิทธิภาพ จัดระบบการใช้ สำหรับผู้เรียน และผู้สนใจมีการรวบรวมข้อมูลการใช้ เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทาง ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

1.3 ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check) หมายถึง การกำหนดให้ มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพแก้ไข ปัญหาอุปสรรคในระหว่างดำเนินการ มีการประเมินทบทวนปรับปรุง กระบวนการดำเนินการ ให้เกิดการพัฒนาและใช้ แหล่งการเรียนรู้ตามแผนหลักและแนวดำเนินการของ โรงเรียนในพื้นที่โรงเรียนกำหนดไว้ ตามบริบทของโรงเรียนเองมีการกำหนดวิธีการ และเครื่องมือประเมินผล การดำเนินการการสร้าง การพัฒนาและใช้แหล่ง การเรียนรู้ วิเคราะห์ผลการประเมินและสรุปผลการ ประเมิน

1.4 ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action) หมายถึง การรายงานการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ ควบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และเสร็จสิ้นการดำเนินการ เพื่อสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัด ทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ ให้เกิดการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวาง ยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดต่อไป

2. สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอน ระดับชั้นอนุบาล ถึง มัธยมศึกษาตอนปลาย ที่อยู่ภายใต้การบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย สังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ ได้แก่ 1) โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) 2) โรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านหาดใหญ่) 3) โรงเรียนเทศบาล ๓ (โสภณพิทยา คุณานุสรณ์) 4) โรงเรียนเทศบาล ๔ (วัดคลองเรียน) 5) โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดหาดใหญ่) 6) โรงเรียนเทศบาล ๖ (อนุบาลในฝัน) สังกัดเทศบาลเมืองคลองแห ได้แก่ โรงเรียนโรงเรียนเทศบาล ๑ (อนุบาลอัจฉริยะ) สังกัดเทศบาลตำบลพะตง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล ๑ (ชุมชนบ้านอุดมทอง) ทั้งนี้ไม่รวมโรงเรียนอนุบาล หุ่นดำเสาสังกัดเทศบาลเมืองห้วยซำเสา เนื่องจากเป็นสถานศึกษาที่เพิ่งเปิดบริการ ยังไม่มีการแต่งตั้งผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นทางการ

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าหรือผู้มีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2559

4. ครู หมายถึง ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2559

5. ขนาดสถานศึกษา หมายถึง ขนาดของสถานศึกษาโดยพิจารณาจากจำนวนนักเรียน ดังนี้ ขนาดเล็กมีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 - 359 คน ขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 360 - 719 คน ขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 720 - 1,679 คน และขนาดใหญ่พิเศษมีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,680 คนขึ้นไป

6. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานหมายถึงระยะเวลาที่ครูผู้สอนปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา ปัจจุบันในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วยระยเวลาน้อยกว่า 5 ปี 5 - 10 ปี และ 11 ปี ขึ้นไป

7. ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาขั้นสูงสุดของครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วยระดับการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษาในประเด็น ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้
3. บทบาทของผู้บริหารในการบริหารแหล่งเรียนรู้
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลจึงมีนโยบายที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น ซึ่งมีเป้าหมายที่จะให้ท้องถิ่นสามารถปกครองตนเอง ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมใน การปกครองตนเอง (Local Self Government) ในรูปแบบการปกครองท้องถิ่น (Local Government) ทำให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา และร่วมตัดสินใจปัญหาภายในท้องถิ่นของตน เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ให้กับรัฐบาลส่วนกลาง แล้วยังส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้สิทธิในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย (รุจิสา บุชราผ่องพักตร์, 2556, น. 18)

ความหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้นได้มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้จำนวนมาก ส่วนใหญ่แล้วคำนิยามเหล่านั้นต่างมีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันบ้างก็คือสำนวนและรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งสามารถพิจารณาได้ ดังนี้

การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองของหน่วยการปกครองท้องถิ่นซึ่งมีการเลือกตั้งผู้บริหาร ตลอดจนสามารถจัดทำภารกิจของตนเองได้อย่างอิสระโดยไม่ถูกควบคุมจากรัฐบาลหรือภูมิภาคแต่ก็อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญหรือระบบการปกครองของรัฐบาลกลางมิใช่เป็นรัฐอิสระ (Montagu, 1984, p. 574 อ้างถึงใน วิชชุกร นาคธน, 2550, น. 2) หรือหมายถึง รูปแบบการปกครองซึ่งเกิดขึ้นจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลางให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ตอบสนองกับความต้องการและผลประโยชน์ของท้องถิ่น ภายใต้องค์กร ภารกิจและการตัดสินใจของประชาชนในท้องถิ่นเอง (Wit, 1967, pp. 101-105 อ้างถึงใน วิชชุกร นาคธน, 2550, น. 2)

โกวิท พวงงาม (2544, อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554, น.17) ได้ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นว่า เป็นการปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น ตามหลักการที่ว่า ถ้าอำนาจ

การปกครองจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาล โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2547, น. 4-5 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554, น. 9-10) ให้ความหมายไว้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การให้คนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเอง กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การปกครองตนเองโดยประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีพื้นฐานจากหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ที่หมายถึงการที่รัฐมอบอำนาจการปกครองให้องค์กรอื่นๆ ที่ไม่ใช่องค์กรส่วนกลางจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ

แฮร์ริส จี. มอนตาญ (Harris G. Montagu, 1984, p. 574 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554, น. 9-10) ให้นิยามคำว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระ พร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บังคับบัญชาด้วยอำนาจสูงสุดของประชาชน ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

จากคำอธิบาย หรือการให้นิยามความหมายของคำว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปได้ว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองที่ยึดหลักการกระจายอำนาจเพื่อประโยชน์ของรัฐ และท้องถิ่น โดยเน้นประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

ข้อมูลพื้นฐานและโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีการบริหารงานโดยมีลักษณะสำคัญคือเป็น “หนึ่งกรม สองระบบ” เนื่องจากต้องบริหารงานของกรมซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานในการกำกับดูแล เพื่อให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นสามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างคล่องตัว สามารถส่งเสริมสนับสนุน และให้คำปรึกษาแนะนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้แบ่งส่วนราชการภายในเพิ่มขึ้นอีกจำนวน 4 สำนัก 1 สำนักงาน จากหน่วยงานที่ปรากฏตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ จำนวน 3 สำนัก 6 กอง 1 สถาบัน และ 2 กลุ่มซึ่งเทียบเท่ากอง รวมเป็น 7 สำนัก 1 สถาบัน 6 กอง และ 2 กลุ่มซึ่งเทียบเท่ากอง โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นตั้งอยู่ที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร และมีสถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการให้บริการเกี่ยวกับ การฝึกอบรมให้แก่บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งอยู่ที่อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี และมีศูนย์ฝึกอบรมอยู่ที่ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และมีสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเป็นหน่วยงานในภูมิภาค กระจายอยู่ในจังหวัดทั้ง 76 จังหวัด ซึ่งมีการแบ่งงานภายในให้มีหน่วยงานในการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นระดับอำเภอทุกอำเภอ โดยสามารถแจกแจงโครงสร้าง

ส่วนราชการและหน่วยงานภายในกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2557, น. 4) โดยแบ่งเป็นราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ทั้งนี้จากการที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีภารกิจหลักในการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการวิเคราะห์เพื่อให้ข้อเสนอแนะนโยบายหรือการพัฒนานวัตกรรม การสนับสนุนส่งเสริมการวางหลักเกณฑ์และมาตรฐาน และการกำกับ ติดตาม ประเมินผล ในด้านการบริหารจัดการและการให้บริการ สาธารณะประเภทต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเห็นได้ว่า ลักษณะงานของบุคลากรในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ต้องปฏิบัติ คือ การเป็นที่ปรึกษา, นักวิชาการ, นักส่งเสริม และนักประสาน ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยข้อกำหนดพิเศษในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่จำเป็นต้องยึดถือในการปฏิบัติคือ “การให้คำปรึกษาแนะนำอย่างถูกต้องแม่นยำ โปร่งใส และทันต่อความต้องการ”

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ไว้ใน มาตรา 80 (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์การทางศาสนา และเอกชนจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและมาตรา 289 กำหนดว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษา อบรม และการฝึกอาชีพ ตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การอบรมของรัฐโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 41 ได้กำหนดไว้ว่าให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2549 มาตรา 16 มาตรา 17 และมาตรา 18 กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัดและกรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน โดยถือว่าการจัดการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริการสาธารณะ (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2554, น. 80-81)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9 ได้กำหนดหลักการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ หมวด 5 ส่วนที่ 2 การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 41 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาที่สอดคล้อง

กับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนอกจากนี้ มาตรา 58 (1) และ (2) บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สินเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553, น. 1-2)

ประภาพรรณ ไชยวงษ์ (2551, น. 24-26) อธิบายไว้ว่า จากการศึกษารายงานที่ผ่านมาพบว่า มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากไม่น้อยที่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้บริหารเห็นความสำคัญของการศึกษา มีการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง และมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางการศึกษา จนเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน แต่ปัจจัยอุปสรรคที่สำคัญคือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการศึกษา ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา บุคลากรด้านการศึกษาไม่เพียงพอ ขาดการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการศึกษา ขาดความชัดเจนในเรื่องความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบุคลากรในสำนักงาน/กองการศึกษาและขาดความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาในการถ่ายโอนสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความล่าช้าในการถ่ายโอนอันเนื่องมาจากมีขั้นตอนมากและซับซ้อน แนวนโยบายการถ่ายโอนไม่ชัดเจน ขาดการเตรียมความพร้อมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม บุคลากรทางการศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถ่ายโอน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนหนึ่งยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ด้านการศึกษา เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกในการกระจายอำนาจทางการศึกษาสู้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วจะเห็นได้ว่ามีทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ดังนี้

ด้านจุดแข็งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งมีทรัพยากรเพียงพอที่จะสนับสนุนการศึกษาในท้องถิ่น ประกอบกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีพื้นที่ขนาดเล็กและมีโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลไม่มาก จึงสามารถสนับสนุนการศึกษาได้อย่างเต็มที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลาย และวิถีชีวิตของท้องถิ่นได้ดีกว่า เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถมีจุดเน้นด้านการศึกษาที่เฉพาะเจาะจงได้ทั้งในเชิงกลุ่มเป้าหมายและในเชิงเนื้อหา รวมทั้งจุดเน้นในเชิงรูปแบบการจัดการศึกษาซึ่งสามารถกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจน สามารถสร้างเอกลักษณ์และริเริ่มนวัตกรรมทางการศึกษาได้ นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีพันธะกับประชาชนสูงทั้งพันธะทางสังคมและการเมือง

ด้านจุดอ่อน ผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมาชิกสภาท้องถิ่นและบุคลากรท้องถิ่นส่วนหนึ่งยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาและไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ด้านการศึกษา และมักขาดความต่อเนื่องของนโยบายการศึกษา เมื่อมีการเปลี่ยนผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนหนึ่งที่รับถ่ายโอนสถานศึกษาขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ด้านการศึกษา เนื่องจากอยู่ในช่วงเริ่มแรกของการถ่ายโอน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนหนึ่งยังมีปัญหาขาดแคลนศึกษานิเทศก์ และขาดการนิเทศอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้สถานศึกษาของ องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาไม่ทัดเทียมกัน เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพและความพร้อมแตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่ยังมีทรัพยากรจำกัด

ด้านโอกาส นโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมายสำคัญหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติศึกษากำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาและได้รับการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการศึกษาเพิ่มเติม

อุปสรรค กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรค ซึ่งทำให้การบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความคล่องตัว การแทรกแซงการศึกษาโดยการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการบริหารหรือระบบจัดซื้อ จัดจ้าง และการหาประโยชน์จากการศึกษา ประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ด้านการศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบทบาทของประชาชนต่อการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังไม่สามารถมีบทบาทเท่าที่ควรในการประสานส่งเสริม การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้มากที่สุด จากความสำคัญดังกล่าวจึงได้กำหนดในข้อกฎหมายต่างๆ ให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรที่ดูแลประชาชนในชุมชนอย่างใกล้ชิดสามารถจัดการศึกษาได้ โดยกำหนดบทบาทการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในกฎหมายหลายฉบับ อีกทั้งนโยบายของรัฐที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อความคล่องตัว และมีอิสระในการจัดการศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีคุณภาพ และมีมาตรฐาน พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาที่มีรูปแบบ ที่หลากหลายยืดหยุ่น รวมทั้งส่งเสริมการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาทั้งจากภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะประสบผลสำเร็จได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความพร้อม ในการจัดการศึกษาและรับถ่ายโอนสถานศึกษา เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้นทั้งทางการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามความพร้อมและความต้องการภายในท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเยาวชนและประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงสอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายและวิถีชีวิตของในท้องถิ่นนั้น

สภาพทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

โครงสร้างการบริหารราชการในจังหวัดและหน่วยการปกครองจังหวัดสงขลามีรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน 3 รูปแบบ (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา, 2557, น. 5-6) คือ

1. การบริหารราชการส่วนกลาง ประกอบด้วย ส่วนราชการสังกัดส่วนกลาง ซึ่งตั้งหน่วยงานในพื้นที่จังหวัด จำนวน 221 ส่วนราชการ และหน่วยงานอิสระ จำนวน 5 ส่วนราชการ

2. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค จัดรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับจังหวัด ประกอบด้วย ส่วนราชการประจำจังหวัด จำนวน 36 ส่วนราชการ และระดับอำเภอ ประกอบด้วย 16 อำเภอ 128 ตำบล 1,023 หมู่บ้าน

3. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน 141 แห่ง ประกอบด้วย

3.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา จำนวน 1 แห่ง

3.2 เทศบาล จำนวน 48 แห่ง

3.3 เทศบาลนคร จำนวน 2 แห่ง

3.4 เทศบาลเมือง จำนวน 11 แห่ง

3.5 เทศบาลตำบล จำนวน 35 แห่ง

สำหรับอำเภอหาดใหญ่ ประกอบด้วย เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลเมืองคอกหงส์ เทศบาลเมืองควนลัง เทศบาลเมืองทุ่งตำเสา เทศบาลเมืองคลองแห เทศบาลเมืองบ้านพรุ เทศบาลตำบลพะตง เทศบาลตำบลน่าน้อย เทศบาลตำบลคูเต่า องค์การบริหารส่วนตำบลคลอง อยู่ตะเภา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม องค์การบริหารส่วนตำบลพะตง องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลฉลุง

สถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยคณะกรรมการกลางบริหารงานบุคคล ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.จ. ก.ท. และก.อบต.) ได้กำหนดโครงสร้างสำนัก/กอง/ส่วนการศึกษา เพื่อให้เป็นหน่วยรับผิดชอบด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละประเภท โดยกำหนดให้ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณวุฒิทางการศึกษา สำหรับจำนวนบุคลากรด้านการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นผู้กำหนดตามความเหมาะสม สอดคล้องกับภารกิจที่ดำเนินการในปัจจุบันและที่จะดำเนินการในอนาคต รวมถึงกรณีรับโอนการจัดการศึกษาด้วยโดยมีโครงสร้างการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553, น. 64)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553, น. 66-69) ได้อธิบายการบริหารงานบุคคล/บุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า มีการบริหารที่สอดคล้อง และปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติต่างๆ ตามระเบียบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 โดยดำเนินการตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินวิทยฐานะและเงินประจำตำแหน่ง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 2547 การบริหารงาน

บุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะบริหารงานในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการ 3 ระดับ ได้แก่ 1) คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น) 2) คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น 3) คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด โดยคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่หลักในการกำหนดมาตรฐานกลางและแนวทางในการบริหารงานบุคคลโดยเฉพาะการแต่งตั้ง และการให้พ้นจากตำแหน่ง รวมถึงกำหนดโครงสร้างอัตราเงินเดือน และประโยชน์ตอบแทน ตลอดจนกำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นและกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด นอกจากนี้ ยังมีอำนาจในการแจ้งให้คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดดำเนินการแก้ไขหลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคลให้ถูกต้องตามมาตรฐานกลาง สำหรับการกำหนดตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบันมีการกำหนดตำแหน่งจำแนกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ดังนี้

1. บุคลากรในสถานศึกษา

1.1 สายงานบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา

1.2 สายงานการสอน ได้แก่ ครู และครูผู้ช่วย

1.3 บุคลากรสนับสนุนการสอน (พนักงานจ้างตามภารกิจ)

2. ข้าราชการและพนักงานครูไม่สังกัดสถานศึกษา

2.1 สายงานบริหารการศึกษา

2.2 สายงานนิเทศการศึกษา

2.3 สายงานการศึกษานอกระบบและส่งเสริมการศึกษา

2.4 สายงานทั่วไป (บุคลากรทางการศึกษา)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยึดแนวการบริหารงานวิชาการตามความมุ่งหมายหลักการและแนวการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรแกนกลางสำหรับใช้ในโรงเรียน ซึ่งได้มีการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมด้านวิชาการในด้านต่างๆ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2553, น. 71-72) ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

1.1 อบรมการจัดทำ ทบทวนปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สถานศึกษาดำเนินการจัดหลักสูตรได้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกโรงเรียน

1.2 พัฒนาบุคลากรระดับปฏิบัติการสอน ให้สามารถวิเคราะห์หลักสูตรสู่แผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์ในชั้นเรียนที่เริ่มใช้หลักสูตรในปีการศึกษาแรกของทุกชั้นปี

1.3 ให้เทศบาลและเมืองพัทยาจัดตั้งبودชนุนสถานศึกษาเพื่อการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทุกโรงเรียน

2. ด้านกระบวนการเรียนรู้

2.1 ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยอบรมครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มด้อยโอกาสโดยส่งเสริมให้สถานศึกษาของท้องถิ่นจัดการเรียนการสอนแก่เด็กพิการ

2.3 สนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียนโดยนำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอน

2.4 สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาและให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่ง จัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีกรรมการจากชุมชนเป็นกรรมการร่วม และให้สถานศึกษาของเทศบาลเป็นศูนย์บริการชุมชนของเทศบาล

2.5 จัดให้มีการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาโดยให้สถานศึกษาแต่ละแห่งเป็นผู้กำหนดแนวทางการวัดผลการเรียนตามหลักสูตรได้เอง และต้องมีการประเมินคุณภาพภายในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้แบบประเมินเดียวกัน เพื่อประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ผลและเพื่อใช้วางแผนพัฒนาร่วมกันได้ในทุกระดับ

การให้บริการด้านการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ด้านเขตบริการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสงขลา มีสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากหลากหลายหน่วยงาน โดยมีสถานศึกษาครอบคลุมในทุกพื้นที่ทุกตำบล ทุกอำเภอ มีห้องเรียนและชั้นเรียนรองรับการเข้าเรียนของนักเรียน ในช่วงปี 2558 – 2561 ได้อย่างเพียงพอ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับการเข้าเรียนของประชากรวัยเรียนมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยปีการศึกษา 2554 มีอัตราการเข้าเรียนร้อยละ 98.91 การศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีแนวโน้มอัตราการศึกษาต่อสูงขึ้นทั้งประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา แม้ว่าจะไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ ทั้งนี้เนื่องจากมีสถานศึกษารองรับได้เพียงพอ ครอบคลุมทุกพื้นที่ นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้หลายประเภททั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย นักเรียนส่วนใหญ่เข้าเรียนในสถานศึกษาของรัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองสงขลา และอำเภอหาดใหญ่ สัดส่วนนักเรียนภาครัฐต่อภาคเอกชน 64.11 : 35.89 (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา, 2557, น. 164-165)

ด้านคุณภาพการศึกษา จากการศึกษาวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการประเมินคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2553 - 2554 พบว่าส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นจากปี 2553 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2553 กลุ่มสาระภาษาไทย สาระคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และการทำงานพื้นฐานอาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ ส่วนกลุ่มสาระอื่นต่ำกว่า ปีการศึกษา 2554 ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปีการศึกษา 2553 ยกเว้นกลุ่มสาระสุขศึกษาและกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับระดับประเทศพบว่าทุกกลุ่มสาระต่ำกว่าระดับประเทศทั้งนี้กลุ่มสาระที่ต้องเร่งพัฒนาเป็นลำดับแรกคือกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ สำหรับระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554 ในภาพรวมของประเทศ สถานศึกษาของจังหวัดสงขลา มีผลการสอบติดอันดับ 1 ใน 50 โรงเรียนที่มีคะแนนผลการสอบสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมอ.วิทยานุสรณ์ โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย โรงเรียนธิดานุเคราะห์ โรงเรียนแสงทองวิทยา

และโรงเรียนขนาดใหญ่สมบูรณ์ทุกด้านยกเว้นกระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยได้กำหนดเป็นนโยบายให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องนำไปเร่งพัฒนา สำหรับในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้ทุกกลุ่มสาระมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 สำหรับจังหวัดสงขลา หน่วยงานผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ความสำคัญและมุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาเป็นอันดับแรกโดยงบประมาณที่ใช้เพื่อการพัฒนาส่วนใหญ่จะใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษให้แก่แก่นักเรียน นักศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเพื่อให้เยาวชน นักเรียน นักศึกษาสามารถสื่อสารกับกลุ่มประเทศในอาเซียนได้ จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคงต้องเร่งประสานความร่วมมือ เพื่อพัฒนาในส่วนนี้ (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา, 2557, น. 165-166)

จังหวัดสงขลามีโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกระจายอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลในอำเภอ 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสงขลา อำเภอหาดใหญ่ อำเภอสะเดา อำเภอนาทวี อำเภอควนเนียงและอำเภอสิงหนคร รวมทั้งสิ้น 24 โรงเรียน มีอัตรากำลังครูและพนักงาน จำนวน 837 คน และเด็กนักเรียน จำนวน 17,845 คน (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา, 2557, น. 26-27)

สำหรับสถานศึกษาที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ที่มีการจัดการเรียนการสอนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย

สถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่มีจำนวน 6 โรงเรียน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2558) ได้แก่

1. โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสมัคคี) สอนระดับอนุบาล ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียน 2,723 คน จำนวน 72 ห้องเรียน
2. โรงเรียนเทศบาล ๒ สอนระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (บ้านหาดใหญ่) จำนวนนักเรียน 1,330 คน จำนวน 44 ห้องเรียน
3. โรงเรียนเทศบาล ๓ (โศภนพิทยาคูณานุสรณ์) สอนระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนนักเรียน 1,207 คน จำนวน 37 ห้องเรียน
4. โรงเรียนเทศบาล ๔ (วัดคลองเรียน) สอนระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนนักเรียน 1,122 คน จำนวน 36 ห้องเรียน
5. โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดหาดใหญ่ใน) สอนระดับอนุบาลถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียน 600 คน จำนวน 19 ห้องเรียน
6. โรงเรียนเทศบาล ๖ (อนุบาลในฝัน) สอนระดับอนุบาล ถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียน 529 คน จำนวน 16 ห้องเรียน

สถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองคลองแห มีจำนวน 1 โรงเรียน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2558) คือ โรงเรียนเทศบาล ๑ (อนุบาลอัจฉริยะ) สอนระดับอนุบาล ถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียน 572 คน จำนวน 19 ห้องเรียน

สถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลพะตง มีจำนวน 1 โรงเรียน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2558) คือ โรงเรียนเทศบาล ๑ (ชุมชนบ้านอุดมทอง) สอนระดับอนุบาล ถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียน 546 คน จำนวน 20 ห้องเรียน

โดยมีข้อมูลโรงเรียนและจำนวนบุคลากรทางการศึกษา สามารถแสดงให้เห็นได้ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลโรงเรียนและจำนวนบุคลากรทางการศึกษา

ลำดับที่	โรงเรียน	ระดับการศึกษา	จำนวนบุคลากรทางการศึกษา
เทศบาลนครหาดใหญ่			
1	โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี)	ระดับปฐมวัย ระดับภาคบังคับ ระดับมัธยมตอนปลาย	141
2	โรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านหาดใหญ่)	ระดับปฐมวัย ระดับภาคบังคับ	75
3	โรงเรียนเทศบาล ๓ (โศภณพิทยาคุณานุสรณ์)	ระดับปฐมวัย ระดับภาคบังคับ	40
4	โรงเรียนเทศบาล ๔ (วัดคลองเรียน)	ระดับปฐมวัย ระดับภาคบังคับ	70
5	โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดหาดใหญ่)	ระดับปฐมวัย ระดับภาคบังคับ	70
6	โรงเรียนเทศบาล ๖ (อนุบาลในฝัน)	ระดับปฐมวัย ระดับภาคบังคับ	32

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	โรงเรียน	ระดับการศึกษา	จำนวนบุคลากรทางการศึกษา
เทศบาลเมืองคลองแห			
1	โรงเรียนเทศบาล ๑ (อนุบาลอัจฉริยะ)	ระดับปฐมวัย ระดับภาคบังคับ	17
เทศบาลตำบลพะตง			
1	โรงเรียนเทศบาล ๑ (ชุมชนบ้านอุดมทอง)	ระดับปฐมวัย ระดับภาคบังคับ	28

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2558

เกณฑ์แบ่งขนาดสถานศึกษาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550, น. 106) กรณีสถานศึกษาที่มีนักเรียน 121 คนขึ้นไป ตามสายงานบริหารสถานศึกษา ดังนี้

1. นักเรียน 121 - 359 คน มีผู้บริหาร 1 ตำแหน่ง
 2. นักเรียน 360 - 719 คน มีผู้บริหาร 1 ตำแหน่ง รองผู้บริหาร 1 ตำแหน่ง
 3. นักเรียน 720 - 1,079 คน มีผู้บริหาร 1 ตำแหน่ง รองผู้บริหาร 2 ตำแหน่ง
 4. นักเรียน 1,080 - 1,679 คน มีผู้บริหาร 1 ตำแหน่ง รองผู้บริหาร 3 ตำแหน่ง
 5. นักเรียน 1,680 คนขึ้นไป มีผู้บริหาร 1 ตำแหน่ง รองผู้บริหาร 4 ตำแหน่ง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดสถานศึกษา ออกเป็น 4 กลุ่มตามเกณฑ์แบ่งขนาดสถานศึกษาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550, น. 106) ดังนี้

1. ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 - 359 คน)
2. ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 360 - 719 คน)
3. ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 720 - 1,679 คน)
4. ขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,680 คนขึ้นไป)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

ความหมายของแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากสภาพจริง ช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ตามความสนใจ ใฝ่รู้จากแหล่งเรียนรู้ได้เอง นับเป็นชุมทรัพย์มหาศาลของความรู้ที่มีอยู่ จึงมีผู้ให้ความหมาย ไว้หลากหลาย ดังนี้

นิโคล (Nichols, 1971, pp. 341-347 อ้างถึงใน สรวงพร กุศลสง และคณะ, 2554, น. 9) ได้ให้ความหมายของแหล่งความรู้ไว้ว่า หมายถึง แหล่งวิชาการในชุมชน แหล่งความรู้ในชุมชน หรือแหล่งทรัพยากรในชุมชน ซึ่งแหล่งชุมชนนี้ประกอบไปด้วยบุคลากรในชุมชน สถานที่ วัสดุ ในชุมชน นำมาจัดในการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลสำเร็จมากที่สุด

ราชบัณฑิตยสถาน (2555, น. 329) แหล่งเรียนรู้ (Learning Resources) หมายถึง บุคคล สถานที่ ธรรมชาติ และเทคโนโลยี ที่ให้ความรู้ อำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ เช่น ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏชาวบ้าน ห้องสมุด เครือข่ายคอมพิวเตอร์ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศาสนสถาน องค์กรในชุมชน สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ

กรมวิชาการ (2545, น. 43) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548, น. 28) แหล่งการเรียนรู้เป็นสิ่งที่มิได้อยู่ในสังครอบตัว ทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น เป็นแหล่งความรู้ที่ทำให้คนในสังคมเกิดการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2556, น. 50) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งเสริมจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ สร้างความรู้ ความคิดวิชาการ และประสบการณ์ อันประกอบไปด้วยแหล่ง

เรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องหมวดวิชา ห้องคอมพิวเตอร์ ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนหนังสือ ฯลฯ และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์กีฬา วัด ครอบครัว ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ชุมชน สถานประกอบการ องค์กรภาครัฐและเอกชน ฯลฯ

จากความหมายของแหล่งเรียนรู้ ซึ่งอาจใช้ชื่อเรียกที่แตกต่างกัน ตามที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้หมายถึง บุคคล หรือสถานที่ ที่เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ วิทยาการ และนวัตกรรมความรู้ที่สนับสนุนผู้เรียนให้ใฝ่เรียนรู้ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เกิดประสบการณ์ จากกระบวนการเรียนรู้ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยที่สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตาม อรรถาธิบายอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง สามารถพัฒนาตนเองตามความสนใจอย่างเต็มตามศักยภาพ

ความสำคัญและประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ในมาตรา 4 ได้บัญญัติความหมายของ การศึกษา ไว้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงาม ของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม และ การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ได้ระบุไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” และมาตรา 24 (5) ได้ระบุว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียน การสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ” (ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์เดอะบุคส์, 2556, น. 11-12)

ดังนั้นแหล่งเรียนรู้จึงมีความสำคัญ โดยเป็นแหล่งเสริมจินตนาการ และความคิด สร้างสรรค์ สร้างความรู้ ความคิดวิชาการ และประสบการณ์ ปลุกฝังค่านิยมรักการอ่าน สร้างความคิด เกิดอาชีพใหม่สู่สากล เสริมสร้างประสบการณ์ตรง ส่งเสริมศักยภาพความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน หรือผู้เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแหล่งศึกษาตามอรรถาธิบาย ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และเป็น แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต แหล่งเรียนรู้มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน สามารถทำให้นักเรียนได้รับ ประสบการณ์ตรง และสัมผัสกับสิ่งที่ศึกษาได้ตรงกับความจริง สามารถตอบสนองความแตกต่าง ระหว่างบุคคล เพิ่มพูนทักษะในการสร้างความรู้ ทักษะการสังเกต ทักษะการบันทึกข้อมูล และส่งเสริม ความหมาย และเนื้อหาที่เรียนได้ดีขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนสนใจในเนื้อหาที่เรียนได้ดีขึ้น และการไปศึกษา ยังแหล่งเรียนรู้ สามารถปลุกฝังเจตคติให้เป็นที่พึงประสงค์ ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ต่อบทบาทหน้าที่ของตนต่อสังคม หรือกลุ่มเพื่อน (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2556, น. 50) เพราะกระบวนการ เรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน

จึงทำให้นักเรียนมีความสนใจกระตือรือร้น นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ (พรทิภา ปลัดศรีช่วย, 2556, น. 61)

ซึ่งปัจจุบันประเทศต่างๆ ได้ให้ความสนใจในการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนองการศึกษาตลอดชีวิต ตามความแตกต่างของบุคคลในระดับต่างๆ เป็นจำนวนไม่น้อยและนับวันจะเพิ่มมากขึ้น เพราะได้ตระหนักดีว่าเป็นวิธีการให้การศึกษตลอดชีวิตที่ถูกต้อง ถือได้ว่าเป็นการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคล เนื่องจากการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นก่อให้เกิดการพัฒนาปัญญา นำมาซึ่งเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศทุกๆ ด้านในประเทศอังกฤษเมื่อดำเนินการเรื่อง “ปฏิรูปการศึกษา” นั้นพบว่า “การสร้างลักษณะนิสัยแห่งการเรียนรู้” เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ดังนั้นการเรียนรู้จึงเป็นวาระสำคัญแห่งชาติ ที่รัฐบาลต้องดำเนินการให้ประชาชนได้เข้าใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, น. 7) ซึ่งสอดคล้องกับสรวงพร กุศลสง (2554, น. 18) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ว่าเป็นแหล่งที่ช่วยเสริมสร้างจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยสร้างความรู้ ความคิด วิชาการและประสบการณ์ เป็นแหล่งศึกษาตามอัธยาศัย ช่วยปลูกฝังค่านิยมรักการอ่านและแหล่งศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ช่วยเสริมประสบการณ์ตรง ให้ความรู้แก่ผู้เรียนอย่างไม่มีที่สิ้นสุด มีทัศนคติที่พึงประสงค์เกิดคุณค่าแก่การดำรงชีวิตแก่ผู้เรียน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, น. 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ว่า การใช้แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนเพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสภาพจริง การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับบุคคล สถานที่ ธรรมชาติ หน่วยงาน องค์กร สถานประกอบการ ชุมชน และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งผู้เรียนผู้สอนสามารถศึกษาค้นคว้า หาความรู้หรือเรื่องที่สนใจ ได้จากแหล่งเรียนรู้ ทั้งที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ชุมชนและธรรมชาติ เป็นชุมชนทรัพยากรที่สามารถค้นพบความรู้ได้ไม่รู้จัก ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

กระทรวงศึกษาธิการ (2547, น. 144 อ้างถึงในสรวงพร กุศลสง, 2554, น. 15-16) ได้กำหนดให้มีการกล่าวถึงความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ และกล่าวถึงวิธีการที่ครูและเด็กสามารถศึกษาหาความรู้หรือเรียนรู้จากแหล่งความรู้ที่มีอยู่ดังนี้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ประชาชนชาวบ้านที่มีความรู้ ความสามารถหรือมีประสบการณ์และประสบความสำเร็จในงาน/อาชีพ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือผู้นำชุมชน ฯลฯ
2. แหล่งวิทยากร ได้แก่ สถาบัน/องค์กร/หน่วยงาน/ห้องสมุด/ศูนย์วิทยากรทางภาครัฐ และเอกชน ที่ชี้แจงให้บริการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ
3. สถานที่ประกอบการ สถานที่ประกอบอาชีพอิสระ โรงงานอุตสาหกรรม หน่วยงานวิจัยในท้องถิ่น ซึ่งให้บริการความรู้ ฝึกอบรมเกี่ยวกับงาน และวิชาชีพต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น
4. ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม เช่น อุทยานแห่งชาติ สวนสัตว์ พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ
5. สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น วารสาร หนังสืออ้างอิง หนังสือพิมพ์ ฯลฯ
6. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต ซีดีรอม วีซีดี วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ฯลฯ

โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้เพียงพอที่จะดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้ รู้จักและสามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้ (ทัศนีย์ อันติมานนท์, 2553, น. 15-16) ดังนี้

1. จัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การวางแผนการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติจริง ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระเนื้อหาความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดี ละคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม รวมถึงสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานร่วมมือกับ บิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ นอกจากนี้ยังได้กล่าวไว้ อีกว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้ง แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

จะกล่าวได้ว่าแหล่งเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญและนับว่าเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ องค์ประกอบด้านการเรียนรู้ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากเดิมที่เน้นเนื้อหาสาระเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ เพราะการจัดการเรียนรู้ก็เพื่อเน้นให้มีผลต่อการเรียนรู้ ดังนั้น ตัวบ่งชี้ที่บอกถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนประกอบด้วย

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข
2. การเรียนรู้จากการได้คิดและลงมือปฏิบัติจริง
3. การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น

ดังนั้น ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกคนควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญและแนวนโยบายการพัฒนาการเรียนการสอนของสถานศึกษา และแผนการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา โดยนำเอาสื่อ เทคโนโลยีในปัจจุบัน มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายและน่าสนใจ รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีโอกาสในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายได้อย่างต่อเนื่อง

ประเภทของแหล่งเรียนรู้

เนื่องจากแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย จึงมีนักการศึกษาหลายท่านจำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้หลากหลาย ดังนี้

นิโคลส์ (Nichols, 1971, pp. 341-347 อ้างถึงใน ประสิทธิ์ แก้วบ่อ, 2550, น. 11) ได้แบ่งประเภทของแหล่งความรู้ที่มีอยู่ในชุมชน ดังนี้

1. ผู้ชำนาญการ เช่น นักดนตรี จิตรกร ผู้ชำนาญงานพิเศษ นักกีฬา พนักงานซื้อ-ขาย และบริการ พ่อค้า นักธุรกิจ นายธนาคาร นักอุตสาหกรรม ช่างนา
2. พ่อแม่หรือผู้ปกครอง
3. ตัวแทนขององค์กรต่างๆ ได้แก่ ตัวแทนของสังคม เทศบาล ศูนย์วัฒนธรรมหรือหน่วยงานอื่นๆ
4. ผู้แทนทางด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม ได้แก่ บุคคล ที่ทำงานทางด้านธุรกิจการค้าขาย หรือโรงงานอุตสาหกรรม เช่น บริษัทขนส่ง เหมืองแร่ บริษัทห้างร้านต่างๆ
5. ผู้แทนรัฐบาล เช่น ตำรวจ เทคนิตรี เจ้าหน้าที่อนามัย เป็นต้น
6. คณะกรรมการที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ประชาชน เช่นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะที่ปรึกษาโรงเรียน คณะครูภายในโรงเรียน เป็นต้น
7. ทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบไปด้วย พืช สัตว์ป่า น้ำ ดิน แร่ และวัสดุชนิดต่างๆ ทางธรรมชาติ
8. สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่น อาคารสถานที่ เครื่องบิน ถนน รถไฟ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์นิยสถาน เป็นต้น

ในขณะที่ เนาวรัตน์ ลิขิตวันเศรษฐ (2545, น. 27 อ้างถึงใน สรวงพร กุศลสง, 2554, น. 16-17) ได้กล่าวไว้ถึงประเภทของแหล่งเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้แบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

1. แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เป็นแหล่งที่มีข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ซึ่งอยู่ภายในโรงเรียนในการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของแต่ละโรงเรียน มีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับศักยภาพของโรงเรียน แต่อย่างไรก็ตาม การพัฒนาแหล่งเรียนรู้จะเกิดประสิทธิผล เมื่อนักเรียนเข้าไปศึกษาหาความรู้ ตัวอย่างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องปฏิบัติการ ศูนย์พัฒนาการสอนวิชาต่างๆ ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง แหล่งธรรมชาติในโรงเรียน สวนต่างๆ ในโรงเรียน ฯลฯ

2. แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน และในวิถีชีวิต เป็นแหล่งที่มีข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ซึ่งอยู่ภายนอกโรงเรียนและในวิถีชีวิตชุมชน ในการจัดให้นักเรียนเข้าไปศึกษาหาความรู้ ต้องมีการประสานความร่วมมือและมีเป้าหมายในการใช้บริการที่ชัดเจน ตัวอย่างแหล่งเรียนรู้ นอกโรงเรียน และในวิถีชีวิต ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน สถานประกอบการ สถานที่ราชการ แหล่งธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม องค์กรภาครัฐและเอกชน หอสมุดและห้องปฏิบัติการในสถานศึกษาระดับสูงขึ้นไป ฯลฯ

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2545, น.107-108 อ้างถึงใน รักดี กิ่งเซ่ง, 2558, น. 26) จัดประเภทของแหล่งเรียนรู้เป็น 5 ประเภทดังนี้

1. สถาบันชุมชนที่มีอยู่แล้วในวิถีชีวิตและการทำมาหากินในชุมชน เช่น วัด โบสถ์ วิหาร ซึ่งเป็นสถานที่ทำบุญตามประเพณี ตลาด ร้านขายของชำ โรงงานขนาดเล็ก ในหมู่บ้าน ป่า ห้วย หนอง คลอง บึง
2. สถานที่หรือสถาบันที่รัฐและประชาชนจัดตั้งขึ้น เช่น อุทยานการศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติทางทะเล อุทยานแห่งชาติในท้องถิ่น ศูนย์วัฒนธรรม ห้องสมุด

3. สื่อเทคโนโลยีที่มีในโรงเรียนและชุมชน เช่น วีดิทัศน์ โปรแกรมสำเร็จรูป ภาพยนตร์ ภาพสไลด์ หุ่นจำลอง หรือของจริง

4. สื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่มีในโรงเรียนและชุมชน เช่น หนังสือวารสาร สารานุกรม ตำรายาพื้นบ้าน ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ภาพถ่าย

5. บุคลากรที่มีความรู้ด้านต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ผู้นำทางศาสนา เกษตรกร ประชาชน ชาวบ้าน หมอพื้นบ้าน

วัชรินทร์ ลือตือตีย์ (2550, อ้างถึงใน วัชรินทร์ ลือตือตีย์, 2556, น.6) ได้อธิบายถึง ประเภทแหล่งเรียนรู้ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. สถานที่ทั้งสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นและสถานที่ธรรมชาติสร้างขึ้น ได้แก่ โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ วัด วัง ตลาด ร้านขายของ โรงงาน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ ห้องสมุดศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า วนอุทยาน อุทยานแห่งชาติ ป่าไม้ ฯลฯ

2. วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ ได้แก่ เครื่องมือประกอบอาชีพ สิ่งของเครื่องใช้ เช่น เครื่องทอผ้า เครื่องมือดักจับสัตว์น้ำ เครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ

3. สื่อสิ่งพิมพ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ หนังสือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ซีดีรอม วีดิทัศน์ ภาพสไลด์ โปรแกรมสำเร็จรูป ฯลฯ

4. บุคคล รวมทั้งวิถีชีวิต และการประกอบอาชีพ กิจกรรมด้านวัฒนธรรม ได้แก่ ประชาชน ชาวบ้าน ผู้ทรงภูมิ ช่างฝีมือ ศิลปิน ครู อาจารย์ นักวิชาการ พระ ผู้นำชุมชนทางด้านการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น ชุมชน ตลาด ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ที่สืบทอดกันมาของแต่ละชุมชน การละเล่นพื้นเมือง เป็นต้น

จำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนตามแนวคิดขององอาจ แสนมานิช (2550, น. 10) ดังต่อไปนี้

1. แหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องศูนย์การเรียนรู้และมุมความรู้ต่างๆ

2. แหล่งเรียนรู้ด้านส่งเสริมวิชาการ ได้แก่ ห้องดนตรี นาฏศิลป์ ห้องศิลปะ และห้องพยาบาล

3. แหล่งเรียนรู้ด้านทักษะกระบวนการ ได้แก่ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ห้องปฏิบัติการทางภาษา และห้องคอมพิวเตอร์

4. แหล่งเรียนรู้ด้านนันทนาการ เช่น สนามกีฬา สนามเด็กเล่น และลานกิจกรรมต่างๆ

5. แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติต่างๆ ได้แก่ เรือนเพาะชำ แปลงเกษตร สวนสมุนไพร และสวนหย่อม

6. แหล่งเรียนรู้ด้านกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ และกิจกรรมในท้องถิ่น

สรวงพร กุศลสง และคณะ (2554, น. 17-18) ได้แบ่งประเภทแหล่งเรียนรู้เป็นสองประเภท ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและในโรงเรียนแบ่งออกได้ ดังนี้ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล บุคคลที่สมาชิกของชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ คือสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ทะเล ภูเขา แม่น้ำ เป็นต้น แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น

คือ อุปกรณ์โสต ทักษะอุปกรณ์ต่างๆ อาคารสถานที่ เป็นต้นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม คือ วิถีชีวิต ค่านิยมคนในชุมชน เป็นต้น แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุดโรงเรียน มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ศูนย์วิชาการ สวนสมุนไพร สวนหนังสือ แหล่งเรียนรู้ที่กล่าวมามีความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าต่อครูและนักเรียนเป็นอย่างมากเพราะฉะนั้นแหล่งเรียนรู้ต่างๆ จึงมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2556, น.52-53) ได้อธิบายประเภทแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ดังนี้

1. ด้านบุคลากร ครูเป็นปัจจัยหลักของการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น การพัฒนาครู เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ศักยภาพของครูมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการดำเนินการเรียนการสอน ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการตัดสินใจ ความต้องการของผู้เรียน เป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องให้ความสนใจ และหาแนวทางการพัฒนาบุคลากร บุคลากรในสถานศึกษา

2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศทั้งในและนอกห้องเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องสำคัญอย่างยิ่งต่อ การเสริมสร้างความรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้อง การปลูกฝังเจตคติ และค่านิยมที่ดีงาม ตลอดจนลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ต่างก็จะมีลักษณะแตกต่างกันออกไปมากมายหลายประเภท ซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ดังนี้ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่างๆ

แนวคิดและทฤษฎีของการบริหารเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่สำคัญ เกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่าการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้มีจุดประสงค์ ทั้งด้านเนื้อหาวิชาและกระบวนการหรือวิธีการอ่านข้อมูลให้เป็น (Information literacy) โดยผ่านการสัมผัสหรือปฏิบัติกับสื่อต่างๆ ในแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งผู้เรียนจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นผู้เรียนที่ตื่นตัว ในขณะที่ใช้สื่อวัสดุที่มีอยู่หลากหลายรูปแบบ เพื่อสำรวจ ตรวจสอบ หาคำตอบจากสื่อหรือนวัตกรรมต่างๆ โดยครูหรือบรรณารักษ์จะกลายเป็นผู้สร้างแรงจูงใจ และผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ด้วยการจัดหาสิ่งสนับสนุนเนื้อหาต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูล และกลายเป็นนักแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผลที่เกิดทำที่สุดคือ เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มั่นคงขึ้นในขณะเดียวกันก็กระตุ้นให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้แบบ กระตือรือร้นและแบบสร้างสรรค์ขึ้นภายในโรงเรียนต่อไป

กิงแก้ว อารีรักษ์ และละเอียด จุฑานันท์ (2548, น.120) ได้กล่าวถึงแนวคิดสำคัญของการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางว่า ในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ นักเรียนจะบูรณาการทักษะที่สำคัญ คือ การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ทักษะพื้นฐานทางเทคโนโลยี และกระบวนการเขียนเข้าด้วยกันและกระบวนการเรียนรู้จะเกิดการย้อนกลับไปกลับมา กล่าวคือ ในขณะที่กำลังรวบรวมข้อมูลอยู่ นักเรียนอาจจำเป็นต้องจัดข้อมูลเหล่านั้น และวิเคราะห์ข้อมูลที่จัดแล้วในสมุดบันทึก เมื่อรู้ว่าตนเองยังขาดข้อมูลอยู่อีก ต้องหาเพิ่มเติม เขาก็จะย้อนกลับไปทำการรวบรวม

ข้อมูลใหม่ ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะนี้ จะต่างจากการที่ครูเป็นผู้สอนโดยใช้แหล่งการเรียนรู้เป็นสื่อหรือเครื่องมือ โดยมีข้อแตกต่างของการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ และการสอนจากแหล่งเรียนรู้

รูปแบบทฤษฎีในการจัดการแหล่งเรียนรู้ มีหลายรูปแบบผู้บริหารสามารถเลือกใช้ตามความเหมาะสม (กึ่งแก้ว อาริรักษ์ และละเอียด จุฑานันท์, 2548, น. 120 – 122) ดังนี้

1. การวางแผนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ (Planning Resourcebased Learning) การวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างรอบคอบ จะเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ สำหรับทั้งกิจกรรมระยะสั้น และประเด็นหลักที่เป็นหัวข้อบูรณาการในระยะยาว รูปแบบ EFFECTIVE เป็นรูปแบบหนึ่งที่มีประสิทธิภาพของการวางแผนการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้อย่างเป็นระบบที่อาศัยรูปแบบการพัฒนาการเรียนการสอนในปัจจุบันหลายรูปแบบด้วยกัน

2. การเรียนรู้อย่างอิสระ (Independent Learning) การวางแผนเพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้ รูปแบบ SUCCEED เป็นเหมือนแผนการจัดทักษะการเรียนรู้ที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการระบุและให้คำจำกัดความยุทธศาสตร์ที่จำเป็น ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนกลายเป็นผู้เรียนที่อิสระ และเมื่อครูนำไปใช้ รูปแบบนี้จะเหมือนฐานสำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้

บทบาทของผู้บริหารในการบริหารแหล่งเรียนรู้

แนวทางในการจัดการศึกษา และการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษา ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชนและสถาบันทางสังคมต้องร่วมมือกันจัดให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของตนเองได้อย่างแท้จริง การเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้และมีทัศนคติที่ดีต่อสภาพแวดล้อม รักถิ่นฐาน สามารถสืบทอดความรู้จากบรรพบุรุษ เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้ ดังนั้นการเรียนรู้และการสร้างลักษณะนิสัยแห่งการเรียนรู้จึงถือเป็นหัวใจที่จะทำให้การพัฒนาผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ การดำเนินงานของสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้นั้นผู้บริหารสถานศึกษานับว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะนำองค์กรไปสู่เป้าหมายผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารจัดการองค์กร เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องวางแผนแนวทางในการบริหารจัดการ และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตนสำหรับการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (ยุพา กสิรักษ์, 2556, น. 117)

เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒน์เศรษฐ (2544, อ้างถึงใน ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2558, น.200) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดดังนี้

1. กำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการจัดหา จัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
2. ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์การจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
3. สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงาน/นวัตกรรมที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

4. กำกับ ติดตาม ดูแลและประเมินผลระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

ผู้บริหารมีบทบาทโดยตรงในการบริหารจัดการเพื่อสร้างสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบายโครงสร้างและระบบบริหาร โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์สนับสนุนการจัดสร้าง จัดทำ และพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จัดทำแผนโครงการเพื่อใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า ทำข้อตกลงบริการสาธารณะให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย ใช้จ่ายเงินตามระเบียบราชการ และระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนมาใช้เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กระบวนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เป็นเรื่องที่ต้องวางแผนดำเนินการอย่างเป็นระบบ เริ่มที่การจัดตั้งทีมอำนวยการ ที่มาดำเนินงาน ร่วมจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยยึดนโยบายและบริบทของสถานศึกษา

มินตรา งามทรัพย์ (2554, อ้างถึงใน ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2558, น. 205) ซึ่งได้กล่าวว่า เพื่อให้การจัดการแหล่งเรียนรู้เกิดผลคุ้มค่า ยั่งยืน สถานศึกษาอาจนำกระบวนการบริหารคุณภาพตามวงจรเดมมิง (Deming cycle : PDCA) มาใช้ดำเนินการเพื่อสร้างระบบคุณภาพของการจัดการแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1. ขึ้นวางแผน

1.1 กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โรงเรียนกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยทำความเข้าใจนโยบายตามแผนหลักหลักสูตร รวมทั้งแนวดำเนินการของโรงเรียนเพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ โดยให้คณะครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนด

1.2 จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน ซึ่งอาจประกอบด้วย

- 1.2.1 ผู้บริหารโรงเรียน
- 1.2.2 ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ
- 1.2.3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ
- 1.2.4 หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 1.2.5 ผู้เกี่ยวข้องที่โรงเรียนพิจารณาตามความเหมาะสม

1.3 จัดทำแผนงานพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ คณะกรรมการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะเป็นผู้สำรวจ วิเคราะห์ความพร้อม รวบรวมข้อมูลแล้วจัดทำแผนพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

1.4 สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของโรงเรียนและชุมชน สถานศึกษาสร้างความเข้าใจกับบุคลากรทุกๆ ฝ่ายในโรงเรียนและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญมีส่วนร่วมในการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้

1.5 ประชาสัมพันธ์โครงการ โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจตรงกัน เกิดความร่วมมือในการสนับสนุน ช่วยเหลือ เพื่อให้แหล่งการเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

2. ขั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โรงเรียนอาจมีแนวทาง การสร้าง พัฒนาใช้แหล่งเรียนรู้ ได้ดังนี้

2.1 จัดตั้งคณะผู้รับผิดชอบแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งอาจประกอบด้วย บุคลากร ดังต่อไปนี้

- 2.1.1 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
- 2.1.2 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
- 2.1.3 หัวหน้างานห้องสมุด
- 2.1.4 หัวหน้าศูนย์คอมพิวเตอร์ของโรงเรียน

รับผิดชอบการดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ตามความพร้อมที่ได้ดำเนินการสำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในโรงเรียนและชุมชน กำหนดแหล่งเรียนรู้และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้

2.2 สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่ ให้มีประสิทธิภาพ จัดระบบการใช้ สำหรับผู้เรียน และผู้สนใจ

2.3 ผู้เรียนและผู้สนใจ ได้เข้าใช้แหล่งการเรียนรู้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่ามีการรวบรวมข้อมูล การใช้ เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

3. ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม โรงเรียนกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพแก้ไขปัญหาอุปสรรคในระหว่างดำเนินการ มีการประเมินทบทวนปรับปรุง กระบวนการดำเนินการ ให้เกิดการพัฒนาและใช้ แหล่งการเรียนรู้ตามแผนหลักและแนวดำเนินการของโรงเรียนในพื้นที่โรงเรียน กำหนดไว้ ตามบริบทของโรงเรียนเอง มีการกำหนดวิธีการ และเครื่องมือประเมินผลการดำเนินการสร้าง การพัฒนาและใช้แหล่ง การเรียนรู้ วิเคราะห์ผลการประเมินและสรุปผลการประเมิน

4. ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การสรุปรายงานการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ ควรรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และเสร็จสิ้นการดำเนินการ เพื่อสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ ให้เกิดการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดต่อไป

การบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพนั้น จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี โดยต้องมีกระบวนการวางแผน (Plan) ปฏิบัติการตามแผน (Do) ตรวจสอบประเมินผล (Check) และพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ (Act) ซึ่งหลักการนี้เป็นการบริหารคุณภาพงานเป็นวงจรพัฒนาพื้นฐาน หลักของการพัฒนาคุณภาพทั้งระบบ (Total Quality Management : TQM)

วงจรเดมมิงหรือวงจรควบคุมคุณภาพ PDCA ย่อมาจาก Plan-Do-Check-Act แปลว่า วางแผน - ปฏิบัติ - ตรวจสอบ - ปรับปรุง วงจรที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยตรง วงจรเดมมิง สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542, น.180 - 190) กล่าวว่าแนวคิดของวงจรมี้ ดร.วอลท์เตอร์ ชิวฮาร์ท เป็นผู้พัฒนาขึ้นเป็นคนแรกในปี ค.ศ. 1939 และ ดร.เอ็ดวาร์ด เดมมิง เป็นผู้นำมาเผยแพร่ในประเทศญี่ปุ่นเมื่อปีค.ศ. 1950 จนเป็นที่เผยแพร่หลายในชื่อ วงจรเดมมิง (Deming Cycle) หรือวงจรคุณภาพ หรือเรียกอีกชื่อว่าวัฏจักรแห่งการบริหารคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan – P) การวางแผนงานจะช่วยพัฒนาความคิดต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริง โดยมีข้อมูลที่พร้อมในการเริ่มต้นลงมือปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do – D) ประกอบด้วยการทำงาน 3 ระยะ คือ

2.1 การวางแผนการกำหนดการ โดยการแยกแยะกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการกระทำ กำหนดระยะเวลา พร้อมทั้งการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ

2.2 การจัดแบบเมทริกซ์ (Matrix Management) การจัดแบบนี้ สามารถช่วยดึงเอาผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงจากแหล่งต่างๆ มาได้และเป็นวิธีช่วยประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ อีกด้วย

2.3 การพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของผู้ร่วมงาน โดยให้ผู้ร่วมงานเข้าใจถึงงานทั้งหมดและทราบเหตุผลที่ต้องกระทำ

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check – C) ทำให้ทราบถึงสภาพการของงานที่เป็นอยู่เปรียบเทียบกับสิ่งที่วางแผนซึ่งประกอบด้วยกระบวนการดังนี้

3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ

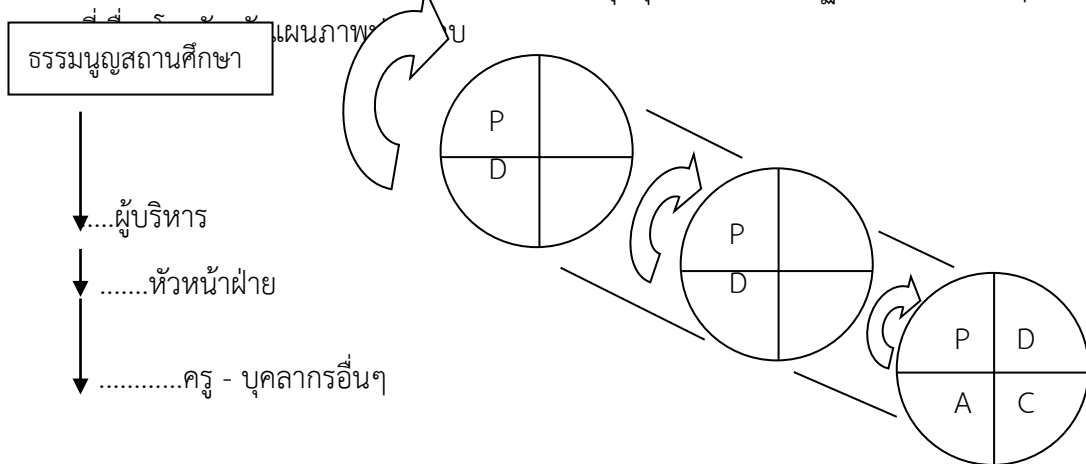
3.2 รวบรวมข้อมูล

3.3 พิจารณากระบวนการทำงาน เพื่อแสดงจำนวนและคุณภาพของผลงานที่ได้รับแต่ละขั้นตอนเปรียบเทียบกับที่ได้วางแผนไว้

3.4 การรายงาน จัดแสดงผลการประเมินรวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาดหรือความล้มเหลว โดยรายงานเป็นทางการ และรายงานอย่างไม่เป็นทางการ

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (ACT – A) ผลของการตรวจสอบ หากพบว่าเกิดความบกพร่องขึ้น ทำให้งานที่ได้ไม่ตรงเป้าหมายที่ตั้งไว้ ให้ปฏิบัติตามแก้ไขปัญหาลักษณะที่ค้นพบ ถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมาย ต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ และหากพบความผิดปกติใดๆ ให้สอบสวนค้นหาสาเหตุแล้วทำการป้องกัน เพื่อมิให้ความผิดปกตินั้นเกิดขึ้นซ้ำอีกในการแก้ปัญหาเพื่อให้ผลงานได้มาตรฐานอาจใช้มาตรการ การย้ายนโยบาย การปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงาน และการประชุมเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน

นอกจากนี้ยังสามารถแสดงการควบคุมคุณภาพในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของทุก

ภาพที่ 1 การควบคุมคุณภาพในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของทุกระดับที่เชื่อมโยงกัน

ที่มา : สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์, 2542, น.190

จากภาพประกอบจะเห็นได้ว่า การควบคุมคุณภาพตามกระบวนการ PDCA จะต้องมีการกระทำในทุกๆ ระบบอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่าย ครูและบุคลากรอื่น ๆ และมีการเชื่อมโยงกันจึงจะเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการอันจะส่งผลให้ผลผลิตมีคุณภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดผลคุ้มค่า ยั่งยืน โดยสถานศึกษาควรนำกระบวนการบริหารคุณภาพตามวงจรเดมมิง (Deming cycle : PDCA) มาใช้ดำเนินการเพื่อสร้างระบบคุณภาพของการจัดการแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นองค์ความรู้อันหลากหลาย พร้อมทั้งให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้าด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ตลอดจนจัดให้มีการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้ใช้แหล่งการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ยอมพัฒนาบทบาทของตนเองให้สอดคล้องกับการแนวทางดังกล่าว เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไปนี้ ดังนี้

1. ระดับนักเรียน เกิดการส่งเสริมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล อีกทั้งช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ลึกซึ้งขึ้น เพราะมีการคิดวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลสะท้อนความคิดเห็นจากการเรียนรู้ กระตุ้นมุ่งเน้นให้ลึกซึ้งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ผู้เรียนสนใจ การที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น ซึ่งผลักดันให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องสามารถสร้างผลผลิตในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงขึ้นต่อไป

2. ระดับสถานศึกษา เกิดการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ พัฒนาสื่ออุปกรณ์ พัฒนาการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

3. ระดับชุมชน เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคนในชุมชน ปรับกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเปิดโอกาสการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

4. ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้สร้างสรรค์ รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ประสิทธิ์ แก้วบ่อ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านน้ำเกียจโนนสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ก่อนการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านน้ำเกียจ โนนสว่าง ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไม่เพียงพอ สิ่งสำคัญคือโรงเรียนไม่มีห้องปฏิบัติการสำหรับใช้เป็น

แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมาก่อนผู้ศึกษาค้นคว้าและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จึงได้กำหนดกลยุทธ์ เพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คือ การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติงาน และการนิเทศและติดตาม เมื่อดำเนินการตามแผนพบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนดียิ่งขึ้น และสามารถร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้ผลสำเร็จ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการดำเนินงาน การประชุมปรึกษาหารือ การแลกเปลี่ยนความรู้ โดยมีความมุ่งมั่นและตั้งใจจริงในการแก้ไขปัญหาหารือกัน จนสามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านน้ำเกียงโนนสว่าง และสามารถได้นำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน จนเกิดผลดีต่อผู้เรียน และได้รับการส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์จากชุมชน ตลอดจนการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า เพื่อให้การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

ทัศนีย์ อันติมานนท์ (2553, น. 15-16) ได้ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2) แนวทางการพัฒนาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา มีดังนี้ ด้านที่ 1 แนวทางในการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารมีการประชุมปรึกษาหารือกับคณะครู แต่งตั้งครูและบุคลากรของโรงเรียนหรือผู้เกี่ยวข้องมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยคำนึงถึงเนื้อหาวิชาที่จัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวให้สอดคล้องกับตัวชีวิตตามมาตรฐานของหลักสูตร และควรดำเนินการในลักษณะบูรณาการให้เกิดผลประโยชน์ ด้านที่ 2 แนวทางในการจัดทำทะเบียน แหล่งเรียนรู้ ให้จัดทำเป็นเล่ม แบ่งแยกตามประเภทหมวดหมู่ชัดเจนตามลำดับความสำคัญ โดยทำการคัดเลือกและลงทะเบียนแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และโรงเรียนจัดทำเอกสารเผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ ด้านที่ 3 แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างจริงจัง มีการสนับสนุนครูใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ กระตุ้นให้ครูพัฒนาตนเองตลอดเวลา จัดตั้งศูนย์พัฒนาแหล่งเรียนรู้และจัดห้องสมุดให้เป็นศูนย์ทรัพยากรปัญหา และให้ครูจัดทำหลักสูตร โดยบรรจุเรื่อง แหล่งเรียนรู้ไว้ในหลักสูตรด้วย ด้านที่ 4 แนวทางในการกำกับ ติดตาม ประเมินผล การใช้แหล่งเรียนรู้ มีการติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุง ซ่อมบำรุงแหล่งเรียนรู้ให้ใช้ประโยชน์ได้ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นระยะ จากการสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม ความพึงพอใจ

ประสิทธิ์ พิทักษ์ชวงค์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า 1) การจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละแหล่งเรียนรู้ในชุมชน พบว่า แหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณีมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนแหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทบุคคลและองค์กรในชุมชนแหล่งเรียนรู้ ชุมชนประเภททรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทอาคารสถานที่และสิ่งก่อสร้าง และแหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2) การเปรียบเทียบการจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนตามขนาด สถานศึกษา ประเภท

สถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ขนาดสถานศึกษา ประเภทสถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษา ที่แตกต่างกันมีการดำเนินงาน การจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) การจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานีมีปัญหา ได้แก่ งบประมาณและแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ข้อเสนอแนะ คือ สนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ และควรมีการซ่อมแซมบำรุง รักษาแหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทต่างๆ

พรรณี เสียงบุญ (2554, น. 109-120) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาคูณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาคูณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความสามารถดำเนินการตามแผนดำเนินการพัฒนา เกิดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น 4 ฐาน คือ ฐานห้องสมุด ฐานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ฐานสวนป่านานาพันธุ์ และฐานสวนเกษตรพอเพียง และมีบรรยากาศการเรียนรู้ดีขึ้นเป็นที่ชื่นชมของผู้มาเยี่ยมชม ครู นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ จากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 ระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56

นงลักษณ์ เลื่อมใส (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนเสลภูมิ อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ก่อนดำเนินการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนเสลภูมิ อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด การจัดการเรียนรู้ไม่ตอบสนองความสนใจ ความถนัด ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล แหล่งเรียนรู้ไม่หลากหลาย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนไม่กล้าแสดงออกไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและไม่รู้จักเชื่อมโยงความรู้ และประยุกต์ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การวัดผลประเมินผลจะเน้นการวัดด้านความรู้เป็นส่วนใหญ่ ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้บูรณาการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ไม่สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และไม่สามารถหาแผนการจัดการเรียนรู้ไปสู่อุปกรณ์ปฏิบัติได้

ยุพา กสิรักษ์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 พบว่า 1) บทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีบทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษและขนาดใหญ่มีบทบาท

มากกว่าผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก 3) ปัญหาที่พบ ได้แก่ ผู้บริหารไม่ได้การกำหนดตารางเรียนสำหรับการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้บุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนทางการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

อัษฎาวุฒิ จันทะแสง (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า 1) การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวม รายด้านและรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก 3) การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยรวมรายด้านและรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก 4) การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีตำแหน่งต่างกัน โดยรวมรายด้านและรายข้อ ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน 5) การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากร ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยรวมรายด้านและรายข้อ ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน 6) บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ ไม่มีการจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และมีข้อเสนอแนะว่า ควรจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ และควรจัดแหล่งเรียนรู้เอื้อต่อการเรียนรู้เพียงพอ

รัฐพล แจ่มจันทร์ (2558, น. 2713 - 2728) ได้ศึกษาศึกษาแนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแนะแนวการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในโรงเรียนกวดวิชารัชดาวิทยาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการประเมินรับรองแนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแนะแนวการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในโรงเรียนกวดวิชารัชดาวิทยาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าสามารถนำไปใช้งานได้จริงอยู่ในระดับมากซึ่งจำแนกเป็นรายประเด็นได้ดังนี้ 1) ลักษณะที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแนะแนวการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในโรงเรียนกวดวิชารัชดาวิทยาในเขตกรุงเทพมหานครฯ สามารถนำไปใช้งานได้จริงได้ ในระดับดี 2) ประเด็นด้านเนื้อหาและความรู้ต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแนะแนวการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในโรงเรียนกวดวิชารัชดาวิทยาในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถนำไปใช้งานได้จริงในระดับดีมาก 3) ประเด็นด้านสื่อการเรียนการสอนต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแนะแนวการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในโรงเรียนกวดวิชารัชดาวิทยาในเขตกรุงเทพมหานครฯ สามารถนำไปใช้งานได้จริงในระดับดีมาก 4) ประเด็นบุคลากรที่จำเป็นสำหรับแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแนะแนวการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในโรงเรียนกวดวิชารัชดาวิทยา ในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถนำไปใช้งานได้จริงในระดับดีมาก 5) ประเด็นด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สำหรับแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแนะแนวการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในโรงเรียนกวดวิชารัชดาวิทยาในเขตกรุงเทพมหานครฯ สามารถนำไปใช้งานได้จริงในระดับดีมาก

สุรเกียรติ งามเลิศ (2559) ได้ศึกษาบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่าผลการวิจัยพบว่า

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 1 มีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการสนับสนุนทรัพยากรในการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ
- 2) ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก มีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพระดับดี และโรงเรียนคุณภาพระดับปรับปรุงมีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน และ 3) ปัญหาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ส่วนข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดระบบโครงสร้างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน

งานวิจัยต่างประเทศ

หลุยส์ (Louise, 1998, p. 4551 อ้างถึงใน อติพันธ์ อมาตยคง, 2552, น. 64) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของในการเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษา ในการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มลรัฐอิลลินอยด์โดยใช้ประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษาในชุมชน ผลการวิจัย พบว่าสิ่งที่ชุมชนมีส่วนช่วยเหลือในการให้การศึกษาแก่สถานศึกษาได้มากที่สุดคือ ภูมิปัญญาในชุมชน ประชาชนในชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งจะตรงกับความต้องการของผู้เรียนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในชุมชน อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญา วัฒนธรรมประเพณีและแหล่งเรียนรู้ที่มีในชุมชนให้ยั่งยืนด้วย

คีฟ (Keefe, 2003, pp. 1613-A อ้างถึงใน ประสิทธิ์ แก้วบ่อ, 2550, น. 64) ได้ศึกษาศูนย์การเรียนรู้วิถีทัศน์ว่า สามารถบูรณาการกับหลักสูตรการเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาได้อย่างไร ศูนย์การเรียนดังกล่าวเป็นการถ่ายทอดโทรทัศน์วงจรปิด โดยเชื่อมสัญญาณไปยังห้องเรียนทุกห้อง การเรียนผ่านการปฏิบัติการร่วมกันกับผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ รวมทั้งนักเรียนในพื้นที่ห่างไกลหรือการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ภาคสนาม พิพิธภัณฑสถาน พิพิธภัณฑ์ โรงภาพยนตร์ เป็นต้น ศูนย์การเรียนดังกล่าวได้สร้างสิ่งแวดล้อมทางการเรียนให้แพร่กระจาย เพิ่มและขยายการเรียนรู้เกิดขึ้นที่โรงเรียน วิธีการในการศึกษาขึ้นอยู่กับ Fourth Generation Evaluation ของ Guba และ Lincoln เพื่อพัฒนารณศึกษาคณาการบูรณาการของการใช้ศูนย์การเรียนวิถีทัศน์ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้เน้นการใช้เทคโนโลยีการบรรยายสิ่งที่เกิดขึ้นในศูนย์การเรียนวิถีทัศน์ในโรงเรียน ซึ่งใช้เวลาในการสังเกตนานกว่า 2 ปี ได้ถูกนำมากำหนดกรอบในการอ้างอิง สิ่งที่เกี่ยวข้องและประเด็นปัญหา ที่เป็นลักษณะของ Fourth Generation Evaluation ซึ่งขึ้นอยู่กับการสะท้อนความคิดเห็นของครูหลังจากที่ได้สังเกต พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนทางวิถีทัศน์ และความสัมพันธ์ของการเรียนกับวิถีทัศน์ กับการเรียนด้วยเทคโนโลยีรูปแบบอื่นๆ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ครูได้ปรับตัวหลักสูตรปรับให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ครูมีโอกาสพัฒนา ขึ้นภายในโรงเรียนมีการแนะนำแหล่งเรียนรู้อย่างกว้างขวาง รวมถึงความสามารถของครูที่จะบรรจุการสอนตามทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้ และมีแรงกระตุ้นในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิถีทัศน์

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่าการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา มีผลทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น จากงานวิจัย

หลายเรื่องโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งปัจจัยที่จะส่งผลให้การจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษามีหลายประเด็น เช่น ลักษณะที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้ ประเด็นด้านเนื้อหาและความรู้ต่างๆ ประเด็นด้านสื่อการเรียนการสอนต่างๆ ที่จำเป็น ประเด็นบุคลากรที่จำเป็นสำหรับแหล่งเรียนรู้ ประเด็นด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นต้น ทั้งนี้ผู้บริหารต้องส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน พร้อมทั้งการกำกับ ติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีขึ้นเป็นที่ชื่นชมของผู้มาเยี่ยมชม ครู นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจจากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

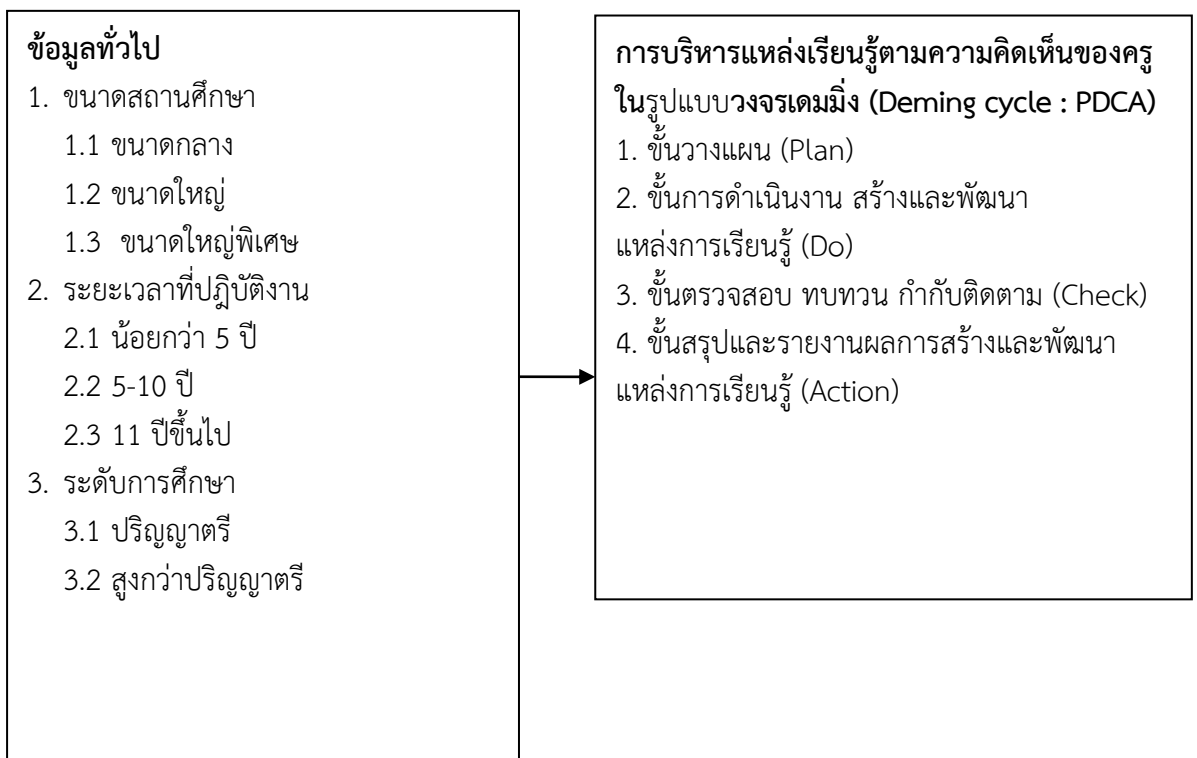
ทั้งนี้การทบทวนแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งหวังให้ เกิดกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม และการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตได้นั้น ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในประเด็นการจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดความใคร่รู้ โดยมีการปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่หลากหลายวิธีการ ไม่ได้จำกัดเฉพาะแต่การเรียนการสอนในห้องเรียนหรือครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เพียงเท่านั้น การจัดการเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลนั้น สามารถช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ลึกซึ้งขึ้น พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาทบทวนแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยใช้แนวคิดของมินตรา งามทรัพย์ (2554, อ้างถึงในปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2558, น. 205) ตามวงจรเดมมิง (Deming cycle: PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งศึกษา การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความเห็นของครู ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

1. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถานศึกษา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2559

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2559 จำนวน 8 โรงเรียน ประกอบด้วย สังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ ได้แก่ 1) โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) 2) โรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านหาดใหญ่) 3) โรงเรียนเทศบาล ๓ (โสภณพิทยาคุณานุสรณ์) 4) โรงเรียนเทศบาล ๔ (วัดคลองเรียน) 5) โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดหาดใหญ่) 6) โรงเรียนเทศบาล ๖ (อนุบาลในฝัน) สังกัดเทศบาลเมืองคลองแห ได้แก่ โรงเรียนโรงเรียนเทศบาล ๑ (อนุบาลอัจฉริยะ) สังกัดเทศบาลตำบลพะตง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล ๑ (ชุมชนบ้านอุดมทอง) รวมทั้งสิ้น 473 คน ทั้งนี้ไม่รวมโรงเรียนอนุบาลทุ่งตำเสา สังกัดเทศบาลเมืองทุ่งตำเสา เนื่องจากเป็นสถานศึกษาที่เพิ่งเปิดบริการ ยังไม่มีการแต่งตั้งผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นทางการ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2558)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2559 จำนวน 159 คน

การกำหนดขนาดตัวอย่าง

กำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างโดยใช้ การคำนวณด้วยโปรแกรม G* Power Test Family เลือก F-test Statistical Test เลือก ANOVA: Fixed Effect, Omnibus, One Way กำหนดค่า Effect Size เท่ากับ 0.25 (Medium) ค่าความคลาดเคลื่อน (Alpha) เท่ากับ 0.05 และค่า Power เท่ากับ 0.80 ได้กลุ่มตัวอย่าง 159 คน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2555, น. 76)

การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วนแบบไม่คงที่ (Proportional Stratified Random Sampling) ด้วยวิธีหยิบฉลากแบบไม่คืน (Lottery Sampling) จากครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานแต่ละสถานศึกษาแล้วนำมาคำนวณสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มากจากการหารด้วยประชากรคูณจำนวนครูในแต่ละโรงเรียน การวิจัยครั้งนี้จึงมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียน	ขนาดสถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนเทศบาล ๑ (เอ็งเสียงสามัคคี) (นักเรียน 2,723 คน)	สถานศึกษา ขนาดใหญ่พิเศษ	141	47
โรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านหาดใหญ่) (นักเรียน 1,330 คน)	สถานศึกษา ขนาดใหญ่	75	25
โรงเรียนเทศบาล ๓ (โศภณพิทยาคุณานุสรณ์) (นักเรียน 1,207 คน)	สถานศึกษา ขนาดใหญ่	40	13
โรงเรียนเทศบาล ๔ (วัดคลองเรียน) (นักเรียน 1,122 คน)	สถานศึกษา ขนาดใหญ่	70	24
โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดหาดใหญ่) (นักเรียน 600 คน)	สถานศึกษา ขนาดกลาง	70	24

ตารางที่ 2 (ต่อ)

โรงเรียน	ขนาดสถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนเทศบาล ๖ (อนุบาลในฝัน) (นักเรียน 529 คน)	สถานศึกษา ขนาดกลาง	32	11
โรงเรียนเทศบาล ๑ (ชุมชนบ้านอุดมทอง) (นักเรียน 572 คน)	สถานศึกษา ขนาดกลาง	28	9
โรงเรียนเทศบาล ๑ (อนุบาลอัจฉริยะ) (นักเรียน 546 คน)	สถานศึกษา ขนาดกลาง	17	6
รวม		473	159

ที่มา: เกณฑ์แบ่งขนาดสถานศึกษาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550, น. 106

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แบ่งเป็น 3 ตอน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-List) ซึ่งประกอบด้วย ขนาดสถานศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างมาจากแนวคิดการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามวงจรเดมมิ่ง (Deming cycle : PDCA) (มินตรา งามทรัพย์, 2554, อ้างถึงใน ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2558, น. 205) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นวางแผน (Plan) จำนวน 5 ข้อ 2) ขั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do) จำนวน 5 ข้อ 3) ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check) จำนวน 5 ข้อ และ 4) ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action) จำนวน 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามในตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดตัวเลือกไว้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นว่ามีระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นว่ามีระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นว่ามีระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นว่ามีระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นว่ามีระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นแบบสอบถามปลายเปิดโดยให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลและหาคุณภาพเครื่องมือโดยดำเนินการขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย เกี่ยวกับการบริหาร แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษารูปแบบการบริหารคุณภาพตามวงจรเดมมิ่ง (Deming cycle : PDCA) ตาม กรอบแนวคิดของ มินตรา งามทรัพย์ (2554, อ้างถึงใน ปริญญาพันธ์ ตั้งคุณานันต์, 2558, น. 205) ซึ่งเป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ ความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล 1 ท่าน ผู้อำนวยการกองการศึกษาที่ ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 ท่าน และผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม (บุญมี พันธุ์ไทย, 2545, น. 171) ดังนี้

คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงกับนิยามศัพท์ตาม วัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงกับนิยามศัพท์ตาม วัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงกับนิยามศัพท์ตาม วัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

แล้วนำผลการตรวจสอบมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ นิยามศัพท์ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยใช้ สูตรของโรวินเนลลี และแฮมเบิลตัน (Rovinelli & Hambleton, 1997, pp. 49-60 อ้างถึงใน สมชาย วรภิเกษมสกุล, 2554, น. 269) ได้ค่า IOC ระหว่าง .67 – 1.00

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอต่อ อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

6. นำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนใน สถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้ สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 99) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .938

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงและจัดทำแบบสอบถามฉบับ สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัว จากมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขออนุญาตเก็บข้อมูล
2. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ถึงครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา เพื่อแนะนำตัว และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีสิทธิในการให้ข้อมูลและได้รับการพิทักษ์สิทธิไม่เปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคล
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ด้วยตนเอง โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 4 สัปดาห์
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จำนวน 159 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 มาดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผล ตามขั้นตอนของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย ขนาดสถานศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา มาวิเคราะห์โดยหา ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. วิเคราะห์ข้อมูลระดับบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาต่าง ๆ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นขอครู โดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทั้งนี้แบ่งระดับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ตามช่วงค่าเฉลี่ยของชูศรี วงศ์รัตน์ (2553, น. 69) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายความว่า มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายความว่า มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายความว่า มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายความว่า มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายความว่า มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

2.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามระดับการศึกษาโดยนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบด้วยสถิติค่าที (t- test)

2.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน โดยนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบด้วยสถิติเอฟ (F- test)

ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการทดสอบข้อตั้งเบื้องต้น (Assumption) ของการใช้สถิติทดสอบที (t-test) และเอฟ (F-test) เพื่อหาลักษณะการแจกแจงเป็นโค้งปกติ (Normality) โดยใช้กราฟ Normal Probability Plot ค่าเฉลี่ยของข้อมูลส่วนใหญ่จะอยู่รอบ ๆ เส้นตรง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าลักษณะของข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2551, น. 194)

3. รวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยนำข้อเสนอแนะในคำถามปลายเปิดประเด็นแล้วจึงนำเสนอด้วยค่าความถี่ และจัดลำดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1.1 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่า IOC

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติที (t-test) และสถิติทดสอบเอฟ (F-test)

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง 3 ด้าน คือ ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย และการรักษาความลับของข้อมูล นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดในแบบสอบถาม โดยครอบคลุมข้อมูลต่อไปนี้ 1) ชื่อและข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจัย 2) วัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย 3) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ไม่มีภาระระบุชื่อของผู้ตอบแบบสอบถามในแบบสอบถาม 4) การเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ 5) การเสนอผลงานวิจัยในภาพรวม 6) สิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัย หรือสิทธิที่จะถอนตัวออกจากกรวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบต่อกรปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 1 ปี ภายหลังจากที่ผลการวิจัยได้รับการเผยแพร่แล้ว

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของครูต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คือ ขนาดสถานศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (159)	ร้อยละ (100)
ขนาดสถานศึกษา		
ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 360 - 719คน)	50	31.45
ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 720 - 1,679 คน)	62	38.99
ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,680 คนขึ้นไป)	47	29.56

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (159)	ร้อยละ (100)
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	32	20.12
5 - 10 ปี	66	41.51

11 ปี ขึ้นไป	61	38.37
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	100	62.89
สูงปริญญาตรี	59	37.11

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 62 คน ร้อยละ 38.99 ปฏิบัติงาน 5 – 10 ปี ร้อยละ 41.51 และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 100 คน ร้อยละ 62.90

ตอนที่ 2 การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู

ผลการศึกษากาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้าน แสดงไว้ในตารางที่ 5 - 9 ดังนี้

ตารางที่ 4 การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ความคิดเห็นโดยภาพรวม

การบริหารแหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ชั้นวางแผน (Plan)	4.01	0.62	มาก
2. ชั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do)	3.95	0.66	มาก
3. ชั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check)	3.97	0.63	มาก
4. ชั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action)	4.04	0.64	มาก
รวม	4.03	0.58	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครูต่อโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาตามขั้นตอนการบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่า ชั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ชั้นวางแผน ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.62) ชั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.63) สำหรับขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.66)

ตารางที่ 5 การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ชั้นวางแผน (Plan) ตามความคิดเห็นของครู จำแนกเป็นรายข้อ

ชั้นวางแผน (Plan)	ความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ และร่วมกันวิเคราะห์ความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	4.04	0.67	มาก
2. มีการวิเคราะห์แผนก่อนการดำเนินงานตามหลักสูตร และเปิดโอกาสให้คณะครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วม	4.04	0.70	มาก
3. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้	3.99	0.76	มาก
4. เปิดโอกาสให้คณะกรรมการมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.94	0.78	มาก
5. ผู้บริหารเป็นผู้ประสานความคิดและสร้างความเข้าใจแก่ผู้ร่วมโครงการจัดการแหล่งเรียนรู้	4.02	0.72	มาก
6. มีการประชาสัมพันธ์โครงการจัดการแหล่งเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง	3.86	0.84	มาก
7. ร่วมกันประชุมวางแผน สร้างความเข้าใจ ช่วยเหลือ กำหนด นโยบาย เพื่อให้แหล่งเรียนรู้เกิดประโยชน์ ต่อผู้เรียนสูงสุด	3.97	0.67	มาก
รวม	4.01	0.62	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครูโดยชั้นวางแผน (Plan) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับ มากเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ มีการวิเคราะห์แผนก่อนการดำเนินงานตามหลักสูตรและ เปิดโอกาสให้คณะครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.70) และจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้และร่วมกันวิเคราะห์ความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ผู้บริหารเป็นผู้ประสานความคิดและสร้างความเข้าใจแก่ผู้ร่วมโครงการ การจัดการ แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.72) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุด คือ มีการประชาสัมพันธ์โครงการ จัดการแหล่งเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.84)

ตารางที่ 6 การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอ หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ชั้นการดำเนินงานสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do) ตามความคิดเห็นของครู จำแนกเป็นรายข้อ

ชั้นการดำเนินงานสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do)	ความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ

1. เปิดโอกาสให้คณะผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ได้รับการจัดการอบรมให้ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน	4.02	0.69	มาก
2. ร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เป็นไปตามแผนงานที่ได้สำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในโรงเรียนและชุมชน	3.99	0.71	มาก
3. เน้นพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด	4.08	0.75	มาก
4. เปิดโอกาสให้มีการนิเทศระหว่างการทำเนิการตามโครงการหรือการสอน	3.91	0.63	มาก
5. มีการรวบรวมข้อมูล การใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.09	0.74	มาก
6. ส่งเสริมให้คณะกรรมการสำรวจปัญหา พร้อมทั้งประชุมวางแผนแก้ไขปัญหาร่วมกัน	3.90	0.76	มาก
7. ส่งเสริมการวัดผล และประเมินผลตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.87	0.79	มาก
รวม	3.95	0.66	มาก

จากตารางที่ 6 การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครูโดยชั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยข้อที่มีเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ มีการรวบรวมข้อมูล การใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.74) รองลงมาคือ เน้นพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.75) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด คือ ส่งเสริมการวัดผล และประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.79)

ตารางที่ 7 การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ชั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check) ตามความคิดเห็นของครู จำแนกเป็นรายข้อ

ชั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check)	ความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	3.95	0.71	มาก
2. กำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์ ขั้นตอน การประเมินโครงการอย่างชัดเจน	3.99	0.78	มาก
3. ผู้บริหารและคณะกรรมการร่วมกันแก้ไข ปัญหาอุปสรรคในระหว่างการทำเนิการ	3.94	0.64	มาก

4. จัดให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	4.02	0.76	มาก
5. มีการจัดสร้างและใช้เครื่องมือในการตรวจสอบ ประเมินผล ตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพของ โครงการจัดการแหล่งการเรียนรู้	4.01	0.75	มาก
6. มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินผลการวางแผน	4.02	0.72	มาก
7. มีการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมาย	3.99	0.72	มาก
รวม	3.97	0.63	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครูโดยชั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับ ติดตาม (Check) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ จัดให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.76) และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินผลการวางแผน ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.72) รองลงมาคือ มีการจัดสร้างและใช้เครื่องมือในการตรวจสอบ ประเมินผลตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพของโครงการจัดการแหล่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.75) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุด คือ ผู้บริหารและคณะกรรมการร่วมกันแก้ไข ปัญหาอุปสรรคในระหว่างการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.64)

ตารางที่ 8 การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ชั้นสรุปและรายงานผลการ สร้าง และพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action) ตามความคิดเห็นของครู จำแนกเป็นรายข้อ

ชั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action)	ความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการระหว่างดำเนินการและเสร็จสิ้นโครงการจัดการแหล่งการเรียนรู้	4.04	0.71	มาก
2. เปิดโอกาสให้คณะกรรมการร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน แนวทางการแก้ไขให้เป็นไปตามระบบ	3.96	0.65	มาก
3. ศึกษาข้อมูลผลการดำเนินโครงการ อย่างละเอียดรอบคอบก่อนตัดสินใจปรับปรุงร่วมกับคณะกรรมการ	3.94	0.72	มาก
4. ร่วมกันสรุปผลการดำเนินงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	3.99	0.66	มาก
5. ดำเนินการปรับปรุงพัฒนากระบวนการดำเนินโครงการเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	3.96	0.69	มาก
6. ส่งเสริมเผยแพร่ผลการดำเนินงานให้แก่สาธารณชนทราบอย่างชัดเจน	3.91	0.71	มาก

7. ส่งเสริมให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้ในวงกว้างยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาและต่อยอด	4.04	0.67	มาก
รวม	3.97	0.68	มาก

จากตารางที่ 8 การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครูโดยชั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการระหว่างดำเนินการและเสร็จสิ้นโครงการจัดการแหล่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.71) และส่งเสริมให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้ในวงกว้างยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาและต่อยอด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ร่วมกันสรุปผลการดำเนินงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.66) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ส่งเสริมเผยแพร่ผลการดำเนินงานให้แก่สาธารณชนทราบอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.71)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	ความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ขนาดกลาง	3.99	0.58	มาก
ขนาดใหญ่	4.10	0.52	มาก
ขนาดใหญ่พิเศษ	3.94	0.65	มาก
รวม	4.03	0.58	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า ความคิดเห็นของครูจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาตามขนาดสถานศึกษาพบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.58) สำหรับขนาดสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.65)

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการบริหารแหล่งเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	0.77	.384	1.13	.33
ภายในกลุ่ม	156	53.01	.340		
รวม	158	53.77			

ตารางที่ 10 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในขนาดสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูจำแนกระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน

ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน	ความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
น้อยกว่า 5 ปี	4.13	0.47	มาก
5 – 10 ปี	4.10	0.49	มาก
11 ปี ขึ้นไป	3.89	0.69	มาก
รวม	4.02	0.57	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า ความคิดเห็นของครูจำแนกระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงานพบว่า ครูที่ปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.47) รองลงมา คือ ครูที่ปฏิบัติงาน 5 – 10 ปี ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.49) สำหรับระยะเวลาที่ปฏิบัติงานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูที่ปฏิบัติงาน 11 ปี ขึ้นไป ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.69)

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของครูต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงานของครู

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	1.84	0.92	2.76	0.07
ภายในกลุ่ม	156	51.94	0.33		

รวม	158	53.77
-----	-----	-------

ตารางที่ 12 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงานของครู พบว่า ครูที่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารแหล่งเรียนรู้	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ปริญญตรี	100	4.04	0.46	0.49	0.09
สูงกว่าปริญญตรี	59	4.00	0.76		

ตารางที่ 13 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของความคิดเห็นของครูต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 14 ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความถี่	ลำดับ
ขึ้นวางแผน (Plan)		
1. ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ร่วมกันวิเคราะห์แผนก่อนการดำเนินงานตามหลักสูตร อย่างเป็นระบบ	35	1
2. ควรเปิดโอกาสให้คณะครูผู้สอน นักเรียน และชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผน สร้างความเข้าใจ	20	2
3. ควรเปิดโอกาสให้คณะครูผู้สอน กำหนดนโยบาย เพื่อให้แหล่งเรียนรู้	15	3

เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน และความประชาสัมพันธ์โครงการจัดการ
แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ชั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do)		
1. ควรเปิดโอกาสให้คณะผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ได้จัดการอบรม ให้ความรู้ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานจริง และให้คณะกรรมการ สำรวจปัญหา	40	1
2. ควรนิเทศระหว่างการดำเนินการตามโครงการ เพื่อรวบรวมข้อมูล การใช้แหล่งเรียนรู้ พร้อมทั้งประชุมวางแผนแก้ไขปัญหา และนำมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุด	27	2
ชั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check)		
1. ควรมีคณะกรรมการตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	22	1
2. ควรให้ผู้บริหารและคณะกรรมการร่วมกันแก้ไขปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาเป็นระยะในระหว่างดำเนินการ ที่เหมาะสม โดยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมาย	15	2

ตารางที่ 14 (ต่อ)

การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความถี่	ลำดับ
ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action)		
1. ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน แนวทางการแก้ไข และศึกษาข้อมูลผลการดำเนินโครงการ อย่างละเอียดรอบคอบก่อนตัดสินใจปรับปรุง	32	1
2. ควรสรุปผลการดำเนินงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัด และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	26	2

ตารางที่ 14 ครูได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหาร
ศึกษาทั้ง 4 ชั้น มีดังนี้

1. ชั้นวางแผน (Plan) พบว่า ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้
ร่วมกันวิเคราะห์แผนก่อนการดำเนินงานตามหลักสูตร อย่างเป็นระบบ จำนวน 35 คน ควรเปิดโอกาสให้
คณะครูผู้สอน นักเรียน และชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผน สร้างความเข้าใจ จำนวน 20 คน และควร
เปิดโอกาสให้คณะครูผู้สอน กำหนดนโยบาย เพื่อให้แหล่งเรียนรู้ เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน และความ
ประชาสัมพันธ์โครงการจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จำนวน 15 คน

2. ขั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do) พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ คณะผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ได้จัดการอบรมให้ความรู้ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานจริง และให้ คณะกรรมการสำรวจปัญหา จำนวน 40 และควรนิเทศระหว่างการดำเนินการตามโครงการ เพื่อ รวบรวมข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ พร้อมทั้งประชุมวางแผนแก้ไขปัญหามาพัฒนาให้เกิด ประโยชน์สูงสุด จำนวน 27 คน

3. ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check) พบว่า ควรมีคณะกรรมการ ตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จำนวน 22 คน และควรให้ผู้บริหารและคณะกรรมการร่วมกันแก้ไขปัญา ปรับปรุง และพัฒนาเป็นระยะ ในระหว่างการดำเนินการที่เหมาะสม โดยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมาย จำนวน 15 คน

4. ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action) พบว่า ควร เปิดโอกาสให้คณะกรรมการร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน แนวทางการแก้ไข และศึกษาข้อมูลผล การดำเนินโครงการอย่างละเอียดรอบคอบก่อนตัดสินใจปรับปรุง จำนวน 32 คน และควรสรุปผลการ ดำเนินงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ จำนวน 26 คน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลามีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู 2) เปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา และรวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2559 จำนวน 437 คน กลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 159 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา และตอนที่ 3 ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ซึ่งผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ กับครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .938 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ (t-test) และเอฟ (F-test)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลามีดังนี้
การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ความคิดเห็นของครูต่อโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาตามขั้นตอนการบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่า ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ขั้นวางแผน ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.62) ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.63) สำหรับขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ขั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้
2.1 ขั้นวางแผน (Plan) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ มีการวิเคราะห์แผนก่อนการดำเนินงานตามหลักสูตรและเปิดโอกาสให้คณะครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วม และ

จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้และร่วมกันวิเคราะห์ความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.70, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ผู้บริหารเป็นผู้ประสานความคิดและสร้างความเข้าใจแก่ผู้ร่วมโครงการจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.72) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดคือ มีการประชาสัมพันธ์โครงการจัดการแหล่งเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.84)

2.2 ขั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยข้อค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ มีการรวบรวมข้อมูล การใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.74) รองลงมาคือ เน้นพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่อย่างประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.75) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุด คือ ส่งเสริมการวัดผล และประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.79)

2.3 ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ จัดให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินผลการวางแผน ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.76, S.D. = 0.72) รองลงมาคือ มีการจัดสร้างและใช้เครื่องมือในการตรวจสอบ ประเมินผล ตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพของโครงการจัดการแหล่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.75) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุด คือ ผู้บริหารและคณะกรรมการร่วมกันแก้ไข ปัญหาอุปสรรคในระหว่างการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.64)

2.4 ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดคือ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการระหว่างดำเนินการและเสร็จสิ้นโครงการจัดการแหล่งการเรียนรู้ และส่งเสริมให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้ในวงกว้างยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาและต่อยอด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.71, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ร่วมกันสรุปผลการดำเนินงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.66) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดคือ ส่งเสริมเผยแพร่ผลการดำเนินงานให้แก่สาธารณชนทราบอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.71)

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาจำแนกตาม ตัวแปรขนาดสถานศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา มีดังนี้

3.1 การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดสถานศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

3.2 การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน

พบว่า ครูที่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

3.3 การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน พบว่า ครูที่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะของครูต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลามีดังนี้

4.1 ขั้นวางแผน (Plan) พบว่า ควรกำหนดคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ และร่วมกันวิเคราะห์แผนก่อนการดำเนินงานตามหลักสูตร เปิดโอกาสให้คณะครูผู้สอน นักเรียน และชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผน สร้างความเข้าใจ เพื่อให้แหล่งเรียนรู้ เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน และความสัมพันธ์โครงการจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

4.2 ขั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do) พบว่า ควรเปิดโอกาสให้คณะผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ได้จัดการอบรมให้ความรู้ คณะกรรมการสำรวจปัญหา และควรนิเทศระหว่างดำเนินโครงการ เพื่อรวบรวมข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ พร้อมทั้งประชุมวางแผนแก้ไขปัญหาและนำมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4.3 ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check) พบว่า ควรมีคณะกรรมการตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีผู้บริหารและคณะกรรมการร่วมกันแก้ไขปัญหา ปรับปรุง และพัฒนา

4.4 ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action) พบว่า ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน แนวทางการแก้ไข และศึกษาข้อมูลผลการดำเนินโครงการอย่างละเอียดรอบคอบก่อนตัดสินใจปรับปรุง ควรสรุปผลการดำเนินงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาตามขั้นตอนการบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่า ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.64) ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เกิดผลคุ้มค่า ยั่งยืน สถานศึกษาต้องนำกระบวนการบริหารคุณภาพตามวงจร เดมมิง (Deming cycle : PDCA) เพื่อสร้างระบบคุณภาพของการจัดการแหล่งเรียนรู้ ในขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action) ควรรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และเสร็จสิ้นการดำเนินการ เพื่อสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ ให้เกิดการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอด ซึ่งสอดคล้องการวิจัยของสุรเกียรติ์ งามเลิศ (2559) ได้ศึกษาบทบาทในการ

บริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับมาก ผู้บริหารมีบทบาทโดยตรงในการบริหารจัดการเพื่อสร้างสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบายโครงสร้างและระบบบริหาร แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีการสนับสนุนการจัดสร้าง จัดหาและพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมถึงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์โดยยึดบริบทของสถานศึกษาเพื่อให้ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนมาใช้เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้เป็นเรื่องที่ต้องวางแผนดำเนินการอย่างเป็นระบบ ประกอบกับนโยบายของรัฐที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อความคล่องตัว ในการจัดการศึกษาที่มีรูปแบบที่หลากหลายยืดหยุ่น ขั้นตอนการสรุปผลการบริหารแหล่งเรียนรู้เป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ ให้เกิดการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ถือเป็น การส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดแหล่งเรียนรู้ต่อไปอย่างยั่งยืน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาพบว่า

2.1 ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละสถานศึกษาต่างก็ดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 อันเป็นหลักการร่วมกันในการจัดการศึกษา โดยได้ระบุไว้ในมาตรา 24 (5) ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ (ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์เดอะบุคส์, 2556, น.11-12) ประกอบกับสถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานและนโยบายการบริหารงานวิชาการ รวมถึงระเบียบและข้อบังคับเดียวกัน จึงทำให้ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อัครารุณี, จันทะแสง (2557) ได้ศึกษา การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากร ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า โดยรวมรายด้านและรายข้อไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก จากปัจจุบันเทคโนโลยี และสื่อสารมีหลากหลายช่องทาง ครูที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานน้อยสามารถหาความรู้เพิ่มเติมได้จากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้ไม่มีข้อจำกัดด้านประสบการณ์การทำงาน รวมถึงการที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ด้านวิชาการให้กับครูอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นย้ำให้ครูทุกคนในสถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระเนื้อหาความรู้ด้านต่าง ๆ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดี และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา และผู้บริหารสถานศึกษายังส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม รวมถึงสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ (ทัศนีย์ อันติมานนท์, 2553, น. 15-16) สอดคล้องกับการวิจัยของรวีพร มุณีวรรณ (2548, น.76) พบว่าผลการเปรียบเทียบการใช้แหล่งเรียนรู้

ในชุมชน ประกอบการจัดการเรียนรู้ของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน ต่างมีลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้คล้ายกัน และต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญของการการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์เดอะบุคส์, 2556, น.12) การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งศักยภาพของครูมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการตัดสินใจและความต้องการของผู้เรียน เป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องให้ความสนใจ และหาแนวทางการพัฒนาบุคลากรบุคลากรในสถานศึกษา (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2556, น.52-53) จึงทำให้ครูที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ไม่ต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของสิรินภา จงท่ามา (2560, น.911) พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากการวิจัยพบว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ขั้นตอนการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 3 อันดับสุดท้าย ได้แก่ 1) การส่งเสริมการวัดผล และประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย 2) การส่งเสริมให้คณะกรรมการสำรวจปัญหา พร้อมทั้งประชุมวางแผนแก้ไขปัญหาร่วมกัน 3) การเปิดโอกาสให้มีการนิเทศระหว่างการทำตามโครงการหรือการสอน ดังนั้นควรได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการวัดผล และประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยการมอบนโยบาย แนวทางการปฏิบัติให้คณะกรรมการผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ มีการกำหนดวิธีการ และเครื่องมือประเมินผลการดำเนินการ การสร้าง การพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์ผลการประเมินและสรุปผลการประเมินเพื่อรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้องทราบ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้คณะกรรมการสำรวจปัญหา พร้อมทั้งประชุมวางแผนแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาร่วม

แก้ไขปัญหาลุप्तสรรคในระหว่างการดำเนินการ มีการประเมินทบทวนปรับปรุง กระบวนการดำเนินการ ให้เกิดการพัฒนามีความเข้าใจตรงกันอย่างเป็นระบบ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้มีการนิเทศระหว่าง การดำเนินการตามโครงการหรือการสอน โดยแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ และกำหนดหน้าที่ในการนิเทศ ติดตาม ประเมินการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ โดยรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และเสร็จสิ้นการดำเนินการ

2. ข้อมูลจากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหาร แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อให้ทราบปัญหาและสาเหตุเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ควรศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาในด้านต่างๆของผู้บริหารสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2545). *การปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). *ระเบียบ กฎหมาย และหนังสือสั่งการการบริหารงานบุคลากรครูและบุคลากรทางการศึกษาท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- _____. (2557). *แผนปฏิบัติการ 4 ปี กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (พ.ศ.2558 – 2561)*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- _____. (2558). *จำนวนนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ณ 10 มิถุนายน 2558*. ค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2559, จาก: <http://sis.dla.go.th/reports/report02.jsp>
- _____. (2558). *ระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาท้องถิ่น*. ค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2559, จาก: <http://sis.dla.go.th/report/localOfficerReport.jsp>
- กาญจนา วัฒมา. (2547). *การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ธนพรการพิมพ์.
- กิ่งแก้ว อารีรักษ์ และละเอียด จุฑานันท์. (2548). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบหลากหลาย*. กรุงเทพมหานคร: อัลฟา มิเลียนเนียม.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2551). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา. (2557). *แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา*. สงขลา: คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา.
- คารมณัฏ เพ็ชรภักขุ. (2554, มกราคม – มิถุนายน). *สภาพและความต้องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครพนม เขต 2*. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 1(1), 100-106.
- จุไรรัตน์ จันทไทย. (2553). *ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอภูพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลนคร เขต 1*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). นนทบุรี: ไทเนรมิตกิจอินเตอร์โปรแกรมสซิฟ.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- ทัศนีย์ อ้นติมานนท์. (2553). *การบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพมหานคร.
- นงลักษณ์ เลื่อมใส. (2556). *การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการแหล่งเรียนรู้ในชุมชนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนเสลภูมิ อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2555). *สถิติชวนใช้*. กรุงเทพมหานคร: ไอคอนปรินต์ติ้ง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน.
- บุญมี พันธุ์ไทย. (2545). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ประภาพรรณ ไชยวงษ์. (2551, พฤศจิกายน). *การกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่ท้องถิ่น*. *วารสารการศึกษาไทย*, 5 (50), 24-26.
- ประสิทธิ์ พิทักษ์คงวงศ์. (2554). *การจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี ในจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- ประสิทธิ์ แก้วบ่อ. (2550). *การดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านน้ำเกียจโนนสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2558). *การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: มิน เซอร์วิสเซ็พพลาย.
- ปาริฉัตร สาทรา และศันสนีย์ จะสุวรรณ. (2557). *การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตมีนบุรี*. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 6(1), 7-8.
- ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์เดอะบุคส์. (2556). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ.2553*. กรุงเทพมหานคร: เดอะบุคส์.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- พรรณี เสียงบุญ. (2554, มกราคม – เมษายน). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(1), 109-120.
- พรทิวา ปลัดศรีช่วย. (2556, มกราคม - มีนาคม). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 7(1), 61.
- พิชิต ฤทธิจรรย์. (2554, กรกฎาคม – ธันวาคม). การวิจัยประเมินผลการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 3 (1), 80-81.
- ภักดี กิ่งเซ่ง. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการของผู้บริหารกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 สงขลา-สตูล*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- ยุพา กลีร์ภักษ์. (2556, กรกฎาคม – ธันวาคม). บทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต10. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*, 6(2), 115-129.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *ศัพท์ศึกษาศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- รวีพร มุณีวรรณ. (2548). *การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนประกอบการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1*. รายงานการวิจัย. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- รุจิสา บุชราฟองพัทตร์. (2556, มกราคม – มิถุนายน). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลลำปำ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง. *วารสารบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 18.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- รัฐพล แจ่มจันทร์. (2558, พฤษภาคม – สิงหาคม). แนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแนะแนวการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในโรงเรียนกวดวิชาวิชาชีพอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. Veridian E-Journal, Silpakorn University, 8(2), 2713-2728.
- ลัดดาวัลย์ ใจไว. (2558). ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วิชชุกร นาคธน. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย. อัญญา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วัชรินทร์ ฐิตอดิษฐ์. (2556, มกราคม - มีนาคม). การจัดการเรียนการสอนศิลปะโดยใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 7(1), 6.
- สมชาย วรภิเษมสกุล. (2554). ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. ในโครงการตำราเฉลิมพระเกียรติฉลองพระชนมพรรษา 84 พรรษา. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2556). ผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการและ การใช้แหล่งเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: เดอะบุ๊กส์.
- สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. (2542). มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สรวงพร กุศลส่ง และคณะ. (2554). การจัดกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย. รายงานการวิจัย. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สิรินภา จงท่ามา. (2560). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนเอกชนในกำกับของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1. รายงานการวิจัย. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สุรเกียรติ งามเลิศ. (2559). บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- แสงอรุณ ชันอาสา. (2555, ตุลาคม - มกราคม). การจัดการเรียนการสอนศิลปะโดยใช้แหล่งเรียนรู้
ภูมิปัญญาท้องถิ่น. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 23(1), 68.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ 2544.
กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). รายงานการวิจัย การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้
ตลอดชีวิต. กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- _____ . (2550). แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้จาก
แหล่งเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____ . (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561).
กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิก.
- _____ . (2553). รายงานการติดตามการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี
2551. กรุงเทพมหานคร: เพลินสตูดิโอ.
- _____ . (2554). รายงานการวิจัยประเมินผลการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิก.
- _____ . (2556). กรอบและทิศทางกรวิจัยทางการศึกษาของประเทศ (พ.ศ.2555-2558)
เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล.
กรุงเทพมหานคร: เจริญผลกราฟฟิก.
- _____ . (2557). รายงานการวิจัยและพัฒนา เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิก.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2554). การปกครองส่วนท้องถิ่นและอำนาจหน้าที่ของกำนัน
และผู้ใหญ่บ้าน. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภา
ผู้แทนราษฎร.
- องอาจ แสนมาโนช. (2550). สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของบุคลากรในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. ปรินญาณีพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- อดิพันธ์ อมาตยคง. (2552). การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- อัชรารุณี จันทะแสง. (2557). ระบบคลังข้อมูลทางวิชาการ BRU การบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
ของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.
ค้นเมื่อ 1 กันยายน 2560, จาก : <http://dspace.bru.ac.th/xmlui/handle>
- อุษณิษา ภาคยานุวัตติ. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารภายใต้ทฤษฎีการกระทำเชิงเหตุผลเพื่อ
ส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนเทศบาล ๑ (ชุมชนบ้านอุดม
ทอง). สงขลา: โรงเรียนเทศบาล ๑ (ชุมชนบ้านอุดมทอง).

บุคลากรกรม

อุษณิษา ภาคยานุวัตติ. ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 1 (ชุมชนบ้านอุดมทอง). (2559). สัมภาษณ์. 22
กุมภาพันธ์.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร.รุ่งนภา จันทรา รองผู้อำนวยการกลุ่มงานวิจัย
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี
2. นางสุภาวดี รัตฉวี ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลพะตง
3. นางอุษณิษา ภาคยานุวัตติ ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล ๑
(ชุมชนบ้านอุดมทอง)

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม
การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ความคิดเห็นเห็นของคุณ

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ความคิดเห็นเห็นของคุณ ผู้รายงานจะนำข้อมูลไปวิเคราะห์ และนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น ซึ่งไม่มีผลต่อตัวท่าน โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ความคิดเห็นเห็นของคุณ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ศิริญาญ์ เลียบคง

นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนด

1. ขนาดสถานศึกษา

- 1. ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 - 359 คน)
- 2. ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 360 - 719 คน)
- 3. ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 720 - 1,679 คน)
- 3. ขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,680 คนขึ้นไป)

2. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน

- 1. น้อยกว่า 5 ปี
- 2. 5 - 10 ปี
- 3. 11 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- 1. ปริญญาตรี
- 2. สูงปริญญาตรี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ความคิดเห็นเห็นของครู

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 = ปฏิบัติระดับมากที่สุด 4 = ปฏิบัติระดับมาก 3 = ปฏิบัติระดับปานกลาง

2 = ปฏิบัติระดับน้อย 1 = ปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ขั้นวางแผน (Plan)						
1	จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ และร่วมกันวิเคราะห์ความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน					
2	มีการวิเคราะห์แผนก่อนการดำเนินงานตามหลักสูตรและโอกาสให้คณะครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วม					
3	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้					
4	เปิดโอกาสให้คณะกรรมการมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้					
5	ผู้บริหารเป็นผู้ประสานความคิดและสร้างความเข้าใจแก่ผู้ร่วมโครงการจัดการแหล่งเรียนรู้					
6	มีการประชาสัมพันธ์โครงการจัดการแหล่งเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง					
7	ร่วมกันประชุมวางแผน สร้างความเข้าใจ ช่วยเหลือ กำหนดนโยบาย เพื่อให้แหล่งเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด					
ขั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do)						
1	เปิดโอกาสให้คณะผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ได้รับการจัดการอบรมให้ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน					
2	ร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เป็นไปตามแผนงานที่ได้สำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในโรงเรียนและชุมชน					
3	เน้นพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
4	เปิดโอกาสให้มีการนิเทศระหว่างดำเนินการตามโครงการหรือการสอน					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
ขั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do)						
5	มีการรวบรวมข้อมูล การใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแหล่งเรียนรู้					
6	ส่งเสริมให้คณะกรรมการสำรวจปัญหา พร้อมทั้งประชุมวางแผนแก้ไขปัญหาาร่วมกัน					
7	ส่งเสริมการวัดผล และประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check)						
1	มีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง					
2	กำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์ ขั้นตอน การประเมินโครงการอย่างชัดเจน					
3	ผู้บริหารและคณะกรรมการร่วมกันแก้ไข ปัญหาอุปสรรคในระหว่างการดำเนินการ					
4	จัดให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง					
5	มีการจัดสร้างและใช้เครื่องมือในการตรวจสอบ ประเมินผลตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพของโครงการจัดการแหล่งการเรียนรู้					
6	มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินผลการวางแผน					
7	มีการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมาย					
ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action)						
1	มีการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการระหว่างดำเนินการ และเสร็จสิ้นโครงการจัดการแหล่งการเรียนรู้					
2	เปิดโอกาสให้คณะกรรมการร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน แนวทางการแก้ไขให้เป็นไปตามระบบ					
3	ศึกษาข้อมูลผลการดำเนินโครงการ อย่างละเอียดรอบคอบก่อนตัดสินใจปรับปรุงร่วมกับคณะกรรมการ					
4	ร่วมกันสรุปผลการดำเนินงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action)						
5	ดำเนินการปรับปรุงพัฒนากระบวนการดำเนินโครงการ เพื่อให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น					
6	ส่งเสริมเผยแพร่ผลการดำเนินงานให้แก่สาธารณชนทราบอย่างชัดเจน					
7	ส่งเสริมให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้ในวงกว้างยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาและต่อยอด					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

1. **ขั้นวางแผน (Plan)**

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

2. **ขั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do)**

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

3. **ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check)**

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

4. **ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action)**

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาโดยวิธี Index Item Object Congruence (IOC)

**แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาโดยวิธี (IOC) ความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)**

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาว่า แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และสอดคล้องกับนิยามที่ระบุไว้ในเล่มหรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับความคิดเห็น” ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ ข้อคำถามนั้นนิยามที่ระบุไว้ได้
0 เมื่อไม่แน่ใจว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ ข้อคำถามนั้นนิยามที่ระบุไว้ได้
-1 เมื่อแน่ใจว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ ข้อคำถามนั้นนิยามที่ระบุไม่ได้

ตารางที่ ค-1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของคุณ

ข้อความ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอ แนะเพิ่มเติม
	+1	0	-1	
ชั้นวางแผน (Plan)				
1. จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ และร่วมกันวิเคราะห์ความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน				
2. วิเคราะห์แผนก่อนการดำเนินงาน ตามหลักสูตรและเปิดโอกาสให้คณะครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วม				
3. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้				
4. เปิดโอกาสให้คณะกรรมการมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้				

ตารางที่ ค-1 (ต่อ)

ข้อความ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอ แนะเพิ่มเติม
	+1	0	-1	
ชั้นวางแผน (Plan)				
5. ผู้บริหารเป็นผู้ประสานความคิดและสร้าง ความเข้าใจแก่ผู้ร่วมโครงการจัดการแหล่ง เรียนรู้				
6. มีการประชาสัมพันธ์โครงการจัดการแหล่ง เรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง				
7. ร่วมกันประชุมวางแผน สร้างความเข้าใจ ช่วยเหลือ กำหนดนโยบาย เพื่อให้แหล่ง เรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด				
ชั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ (Do)				
1. เปิดโอกาสให้คณะผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ได้รับการจัดการอบรมให้ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน				
2. ร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เป็นไปตาม แผนงานที่ได้สำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในโรงเรียนและชุมชน				
3. เน้นพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามสารสนเทศ ที่มีอยู่อย่างประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุด				
4. เปิดโอกาสให้มีการนิเทศระหว่างการ ดำเนินการตามโครงการหรือการสอน				
5. มีการรวบรวมข้อมูล การใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแหล่งเรียนรู้				
6. ส่งเสริมให้คณะกรรมการสำรวจปัญหา พร้อมทั้งประชุมวางแผนแก้ไขปัญหา พร้อมกัน				

ตารางที่ ค-1 (ต่อ)

ข้อความ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอ แนะเพิ่มเติม
	+1	0	-1	
7. ส่งเสริมการวัดผล และประเมินผลตามสภาพ จริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย				
ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check)				
1. มีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและ ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง				
2. กำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์ ขั้นตอน การประเมินโครงการอย่างชัดเจน				
3. ผู้บริหารและคณะกรรมการร่วมกันแก้ไข ปัญหาอุปสรรคในระหว่างการดำเนินการ				
4. จัดให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่อง				
5. มีการจัดสร้างและใช้เครื่องมือในการ ตรวจสอบ ประเมินผล ตามมาตรฐานการ ประเมินคุณภาพของโครงการจัดการแหล่ง การเรียนรู้				
6. มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินผล การวางแผน				
7. มีการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับ เป้าหมาย (หรือตัวชี้วัด)				
ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ (Action)				
1. มีการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนิน การระหว่างดำเนินการและเสร็จสิ้น โครงการจัดการแหล่งการเรียนรู้				
2. เปิดโอกาสให้คณะกรรมการร่วมกัน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน แนวทางการแก้ไข				

ตารางที่ ค-1 (ต่อ)

ข้อความ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอ แนะเพิ่มเติม
	+1	0	-1	
3. ศึกษาข้อมูลผลการดำเนินโครงการ อย่างละเอียดรอบคอบก่อนตัดสินใจ ปรับปรุงร่วมกับคณะกรรมการ				
4. ร่วมกันสรุปผลการดำเนินงานนำเสนอให้ หน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ				
5. ดำเนินการปรับปรุงพัฒนากระบวนการ ดำเนินโครงการ เพื่อให้มีประสิทธิภาพมาก				
6. ส่งเสริมเผยแพร่ผลการดำเนินงานให้แก่ สาธารณชนทราบอย่างชัดเจน				
7. ส่งเสริมให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้ในวงกว้าง ยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาและต่อยอด				

**ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) แบบทดสอบวัดความมีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่ง
เรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา**

ตารางที่ ค-2 ผลการศึกษาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการบริหารแหล่งเรียนรู้
ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3			
1	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
2	+1	0	+1	2	.67	สอดคล้อง
3	0	+1	+1	2	.67	สอดคล้อง
4	0	+1	+1	2	.67	สอดคล้อง
5	+1	+1	0	2	.67	สอดคล้อง
6	+1	+1	0	2	.67	สอดคล้อง
7	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
8	+1	0	+1	2	.67	สอดคล้อง
9	+1	0	+1	2	.67	สอดคล้อง
10	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
11	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
12	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
13	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
14	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
15	0	+1	+1	2	.67	สอดคล้อง
16	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
17	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
18	+1	+1	0	2	.67	สอดคล้อง
19	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
20	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
21	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง

ตารางที่ ค-2 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3			
22	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
23	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
24	0	+1	+1	2	.67	สอดคล้อง
25	+1	+1	0	2	.67	สอดคล้อง
26	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
27	+1	+1	0	2	.67	สอดคล้อง
28	+1	+1	0	2	.67	สอดคล้อง

ภาคผนวก ง

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือการวิจัย

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของครู

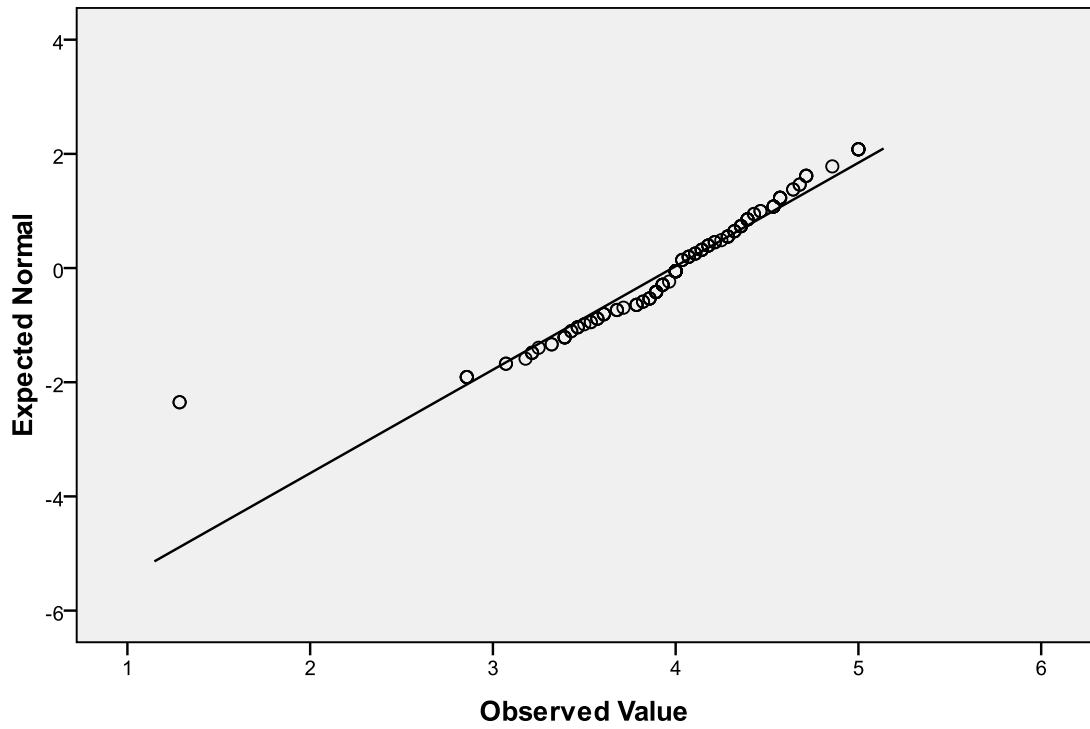
Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.938	36

ภาคผนวก จ

กราฟ Normal Probability Plot

กราฟ Normal Probability Plot เพื่อใช้ตรวจสอบหาลักษณะการแจกแจงเป็นโค้งปกติ (Normality) ของข้อมูล

Normal Q-Q Plot of mean

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางศิริญา เลียบคง	
รหัสประจำตัวนักศึกษา	57190500005	
วัน เดือน ปีเกิด	22 สิงหาคม พ.ศ. 2524	
สถานที่เกิด	จังหวัดสงขลา	
วุฒิการศึกษา		
ชื่อปริญญา	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2547
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่	2560
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนเทศบาล ๑ (ชุมชนบ้านอุดมทอง) ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู คศ.1	